

Kresba Břetislav Kovařík

Úvaha

Žurnalitika – nakažlivá nemoc médií?

■ Milan Kruml

Nestává se často, že by se někdo chtěl dobrovolně nakazit nějakou nepříjemnou nemocí. Bohužel v médiích tomu tak někdy bývá. Oné chorobě se říká žurnalitika a označuje se tak činnost novinářů, kteří svou práci využívají k podpoře vlastní politické kariéry.

Nebo naopak, označuje snahu politiků prezentovat se veřejnosti jako nestranní novináři. Obojí je špatné a obojí bohužel známe i z tuzemských médií.

Samozřejmě, může nás utěšovat, že v tom nejsme sami nebo že ona nemoc u nás není zatím tak častá. Ostatně pojem uvedený v titulku se v češtině zatím ne-

používal, má své kořeny v angličtině (journalitics) a v poslední době se s ním setkáváme také v německy mluvících zemích (journalitik). Asi těžko by vznikl, kdyby šlo o jev ojedinělý, nepředstavující žádný trend nebo nějakou novou situaci.

Ze syndikátu

**Řídící výbor
(informace z jednání)**

15. prosince 2010

ŘV vyslechl informaci o přípravě „pilotního“ čísla nové podoby Mediažurnálu, který byl právě dovezen z tiskárny, a stavem příprav webových stránek MŽ. V rámci projednávání rozpočtu na rok 2011 pak schválil smlouvu o vytvoření a správě webových stránek s firmou GH-Networks, s. r. o.

Rozpočet na rok 2011 byl schválen jako vyrovnaný.

ŘV se zabýval členskými otázkami, mj. na návrh Kruhu východočeských novinářů zánikem členství sedmi kolegů, protože nesplňují podmínky členství, a schválil grant pro ostravské regionální sdružení ve výši 10 000 Kč na pořádání soutěže pro mladé a začínající novináře.

9. března 2011

ŘV vzal na vědomí informace o přípravě schůzky zástupců SN s ministrem kultury (o jejím průběhu informuje tento Mediažurnál) a schválil záměr uspořádat v roce 2011 konferenci k problematice mediálních rad, zejména ke způsobu, jakým jsou do těchto rad delegováni jejich členové.

V rámci informace o soutěži o nejinspirationtější středoškolský časopis vznesli zástupci výboru Klubu volných novinářů mj. požadavek na lepší informovanost o jednání grémia, navrhli odvolat kol. Osvaldovou a Kalinu z grémia v souvislosti s jejich reakcí na napadení novináře J. Rödlinga (viz Mediažurnál prosinec 2010) a požádali o prověření činnosti advokátní kanceláře zastupující SN. Po obsáhlé diskusi ŘV přijal rozhodnutí o zaslání informací o jednání grémia průběžně e-mailem, na reakci kol. Osvaldové a Kaliny neshledal nic závadného a naopak konstatoval správnost jejich postupu. Členové grémia se již dříve dohodli, že se budou o svých vyjádřeních pro média vzájemně informovat. K uvedené soutěži bylo navrženo zvážit její pokračování v dosavadní formě, protože organizátorům se nedařilo plnit dané sliby.

ŘV mj. schválil granty pro region Vysočina na soutěž Epigramy (25 000 Kč) a pro Jihočeský SN na 2. ročník soutěže pro mladé novináře (8000 Kč).

Tyto informace z jednání Řídícího výboru nenahrazují zápis a neuvádějí všechny projednávané otázky, ale slouží k základní informaci členů o jednání a přijatých rozhodnutích.

red ■

Inzerce

**Geník inzerce
(platný pro rok 2011)**

Obálka 3. a 4. strana (plnobarevný tisk)	Vnitřní strana (černá+modrá)
celá strana 20 000 Kč	celá strana 17 000 Kč
1/2 strany 12 000 Kč	1/2 strany 10 000 Kč
1/3 strany 8000 Kč	1/3 strany 7000 Kč
1/4 strany 6000 Kč	1/4 strany 5000 Kč

V případě potřeby zajistíme grafické zpracování dodaných podkladů. ■

**Výzva zájemcům o činnost
Asociace evropských novinářů (AEN)**

Syndikát českých novinářů má v úmyslu navázat užší spolupráci s českou sekci Asociace evropských novinářů, a vyzývá proto zájemce o bližší informace či o případné členství v sekci, aby se přihlásili zasláním e-mailové zprávy na adresu: aej.synd@email.cz

Jako předmět zprávy prosím uveďte zkratku AEN, jako přílohu připojte kratičkový profesní životopis a informaci o Vašich jazykových znalostech. V průběhu jara pak budete vyzváni o dalších krocích; podle počtu zájemců bude svolána informační schůzka.

Asociace evropských novinářů (Association of European Journalists – AEJ) je nezávislé, nepolitické sdružení novinářů, které spojuje

presvědčení o potřebě evropské integrace na demokratickém základě a kteří jsou odhodláni zasazovat se o svobodu tisku a informací jako o podmínku takové integrace. Svě cíle uskutečňuje především pořádáním konferencí, přednášek a publikační činností, a to jak samostatně, tak s podobně zaměřenými organizacemi.

Asociace vznikla před 59 roky a dnes ji tvoří síť národních sekcí v členských i kandidátských zemích EU. Je zaregistrována jako mezinárodní nevládní organizace podle belgického práva v Bruselu, kde sídlí i její sekretariát. Základní informace jsou dostupné na internetových stránkách www.aej.org. ■

Epigram 2011

Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina vyhlašuje při příležitosti 190. výročí narození Karla Havlíčka Borovského (narodil se 31. října 1821 v Borově), 160. výročí Havlíčkovy deportace do Brixenu a 155 let, jež uplynuly od jeho smrti (29. července 1856). Do soutěže rozdělené do tří kategorií (autoři do 25 let, do 55 let a starší) může každý přihlášený zaslat 15 epigramů ne starších tří let. Epigramy lze zaslat do 24. června 2011 na adresu Územní sdružení SN Vysočina, Humpolecká 648, 580 01 Havlíčkův Brod nebo na syndikat.vysocina@volny.cz. ■

Čtete

Mediař.cz

Soutěž

Výsledky druhého ročníku soutěže O nejinspirationtější středoškolský časopis
V Presscentru Syndikátu novinářů ČR v Praze se 9. března 2011 uskutečnilo předání cen soutěže O nejinspirationtější středoškolský časopis za rok 2010.

Vítězové: 1. *Bezevšeho*, SOŠ mediální grafiky a polygrafie Rumburk; 2. *Školník*, Gymnázium Palackého, Mladá Boleslav; 3. *COX*, SOŠ Zemědělská 3, Šumperk

Další finalisté: *Průmkařiny*, SPŠ a VOŠ Písek; *Truňk*, Gymnázium Uherské Hradiště; *Školní noviny*, Masarykova základní škola a obchodní akademie Tanvald; *Gustav*, Gymnázium Rožnov p. Radhoštěm; *Špit*, Gymnázium Špitálská 2, Praha 9; *ZA BŮRA*, Gymnázium Sokolov; *WŠE*, Waldorfská základní a střední škola, Semily

Porota ve složení Ivana Šuláková, Aleš Holub, Zdeněk Kučera a Václav Brůžek ocenila práci a pomoc pedagogů při tvorbě školních časopisů. Za účast děkujeme všem účastníkům soutěže, a také za energii, kterou vložili do práce na svých časopisech.

red ■

Obsah

■ Žurnalistika – nakažlivá nemoc médií? (<i>Milan Kruml</i>)	1	Rozloučení s Otto Seppem (<i>Hana Hosnedlová, Petr Vitoří</i>)	8
Dvě prohlášení Syndikátu novinářů U ministra kultury ČR (<i>ah</i>)	3	Volná novinářka, redakce a rodina (<i>Jana Holoubková</i>)	10
Cena Ferdinanda Peroutky (<i>Barbora Osvaldová</i>)	4	Jak se k žurnalistice stavět? (<i>Martin Horák</i>)	14
Břetislav Kovařík (<i>ih</i>)	5	Slezská tisková fotografie 2010 (<i>M. Radłowska-Obrusnik</i>)	15
Rozloučení s Jiřím Dienstbierem (<i>Jaroslav Veis, Marie Fleissigová, Jindřich Beránek</i>)	5	Listy – 40 let (<i>Dušan Havlíček, Václav Burian</i>)	16
Rozloučení s Jiřím Fraňkem (<i>Adam Černý</i>)	6	Ani kreditka, ani volná vstupenka	20
	8	Žurnalistický slovník 2011	22
		Jovan Dezort (<i>Miroslav Hucek</i>)	23

Tiráž

Mediažurnál, zpravodaj Syndikátu novinářů ČR. Vydavatel: Syndikát novinářů ČR, Senovázské nám. 23, 110 00 Praha 1. IČ: 00408123. Telefon: 224 142 455-6, fax: 224 142 458, e-mail: kancelar@syndikat-novinaru.cz, www.syndikat-novinaru.cz. Redakční rada: Adam Černý, Ondřej Aust, Jaroslav Veis. Redakce: Jaroslav Veis (šéfredaktor), Zdenko Pavelka. Grafická úprava: Jakub Tavarý. Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 738 01 Frydek-Místek. MK ČR – E6301. Vychází 4x ročně, místo vydání Praha. ■

Dokument

Prohlášení Syndikátu novinářů ke zvýšení daně z přidané hodnoty pro noviny a časopisy

Syndikát novinářů České republiky se znepokojením přijímá informace o chystaném sjednocení sazby daně z přidané hodnoty, které v sobě zahrnuje faktické zdvojnásobení zdanění periodického tisku, protože současná DPH je desetiprocentní a uvažovaná sjednocená sazba má dosáhnout 20 procent.

Syndikát novinářů varuje, že takto razantní zvýšení bude pro mnohé deníky a časopisy přímo likvidační. Zároveň upozorňuje, že periodický tisk a vůbec média publikovaná v českém jazyce samozřejmě podléhají stejným podmínkám jako ostatní obory podnikání, ale že se od nich v jednom zcela zásadním aspektu liší. Pro snazší pochopení lze připomenout, že například automobily s českou výrobní značkou lze vyrábět a hlavně prodávat i mimo území České republiky, ale česky psané noviny a časopisy si až na velice vzácné výjimky kupují výhradně čeští čtenáři.

V této souvislosti je třeba rovněž připomenout i konkurenci dalších médií, část jejichž obsahu je poskytována zdarma, jako třeba televize, rozhlas nebo valná část volně přístupného obsahu internetu, která vzhledem k nulové ceně pro spotřebitele není při svém šíření k zákazníkům daní z přidané hodnoty zatížena.

Syndikát novinářů se obrací na všechny zainteresované úřady, instituce a zvláště pak na politické strany zastoupené v Parlamentu České republiky s výzvou, aby při debatě o uvažovaném sjednocení daně z přidané hodnoty vzaly v potaz nezastupitelnou roli česky psaných novin a časopisů pro zachování prostoru veřejné debaty a pro svobodné šíření informací a názorů. Svobodné šíření informací a názorů jsou podle názoru Syndikátu novinářů zcela zásadní podmínkou existence demokracie v našem státě, stejně jako je vydávání česky psaných a v češtině vydávaných knih důležité pro uchování a zprostředkování české kultury.

(2. března 2011) ■

Břetislav Kovařík: Cenzura II

Dokument

Prohlášení Syndikátu novinářů k zásahu v budově zpravodajství České televize 11. března 2011

Předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
Předsedovi Senátu Parlamentu ČR
Předsedovi vlády ČR

Vážení nejvyšší ústavní činitelé,

Syndikát novinářů České republiky rozhodně protestuje proti zásahu ozbrojeného oddílu Vojenské policie v budově zpravodajství České televize. Bezprecedentní násilný akt proti České televizi je zcela neospravedlivitelný, protože je v přímém rozporu se všeobecně uznávanými podmínkami práce média veřejné služby, především s právem novinářů na ochranu zdrojů.

Žádáme Vás, abyste jako odpovědní ústavní činitelé osobně dohlédli na důsledné a nestranné prošetření všech okolností zásahu Vojenské policie, jak co se týká nasazení oddílu ozbrojených a maskovaných policis-

tů, tak co se týče samotného důvodu zásahu, jehož cílem mělo být získání dokumentu, který byl již zveřejněn a především odtajněn. Za zvláště znepokojující pokládáme okolnost, že cílem zásahu mělo být zjistit zdroj informací novináře.

Syndikát novinářů Vás jako odpovědné ústavní činitele vyzývá, abyste násilný zásah v budově zpravodajství České televize odsoudili a zasadili se, aby se takovýto zcela nebyvalý exces v budoucnu již nemohl opakovat. Syndikát novinářů je přesvědčen, že je to nezbytné v zájmu demokracie, k jejímž základním podmínkám existence patří svoboda vyjadřování, k níž zcela zásadní měrou přispívají i svobodná média, mezi nimiž mají svou nezastupitelnou roli média veřejné služby jako Česká televize.

Adam Černý

předseda Syndikátu novinářů České republiky

(14. března 2011) ■

U ministra kultury ČR

Beseda novinářů s ministrem kultury Jiřím Besserem proběhla 10. března letošního roku v jednom z ministerských salonků. O setkání požádal Klub kultury SN ČR, ale nakonec se schůzky zúčastnili i pozvaní novináři z několika médií.

Mezi probíranými tématy nechyběly například návrh na sloučení Státní opery Praha s Národním divadlem, výše DPH a její vliv na kulturu, mediální rady, mluvílo se také o problému uznávání novinářských průkazů v kulturních zařízeních spravovaných ministerstvem a dále o cílech a úloze ministerstva kultury.

Návrh na sloučení dvou významných divadelních scén v Praze vzešel ze skutečnosti, že je ministerstvo přesvědčeno o chybách při řízení Státní opery Praha. Ty vedly k třináctimilionové ztrátě v uplynulém roce a předložený návrh na tento rok by ztrátu opakoval. Přitom finanční ztráta Národního divadla činila vloni jen tři miliony. O sloučení nebylo dosud s konečnou platností rozhodnuto. V průběhu dubna by expertní komise vytvořená náměstkem Radkem Zdráhalem měla panu ministru předložit návrh na nejvhodnější řešení. Stále je možnost zachování obou samostatných subjektů za předpokladu změn v jejich řízení.

Následně se projednával postoj ministerstva k jednotné sazbě DPH a jejímu dopadu na knihy, noviny a na kulturu vůbec. Ministr tuto záležitost již projednával s distributory a tiskárnami a je přesvědčený, že by měli hledat úspory u sebe, protože oni vytvářejí pře 60 % skutečných nákladů. Ví o protestech veřejnosti, zmínil se také o zveřejněné tabulce s porovnáním daní v jednotlivých zemích Evropské unie. V tabulce mu však chybějí údaje o příslušných počtech obyvatel. Ministerstvo v této souvislosti uvažuje mimo jiné také o podpoře veřejných knihoven. Dále řekl, že ještě proběhne jednání ekonomických ministrů vlády o výši DPH. Spíše se uvažuje o dvojitých dani, nižší a vyšší, nežli o udělování jednotlivých výjimek. Výše DPH je závislá na připravované důchodové reformě, která je, jak řekl, pro tuto vládu prioritou číslo jedna.

Na dotaz předsedy Syndikátu Adama Černého týkající se mediálních rad odpověděl pan ministr, že se touto otázkou ministerstvo zabývá, probíhají jednání na půdě Sněmovny i Senátu.

Podle názoru ministra Jiřího Bessera úloha ministerstva spočívá mimo jiné v řízení státních kulturních příspěvkových organizací, v jejich podpoře a v usnadňování jejich činnosti.

Novináři...

...a ministři

Foto Aleš Holub

Úlohu ministerstva dále vidí i v propagaci naší kultury v zahraničí, a proto v této oblasti spolupracuje s Ministerstvem zahraničí ČR. Ministerstvo kultury spolupracuje ještě s dalšími ministerstvy na přípravě nových zákonů, například autorského zákona, zákona o archeologii, památkové péči a zákona o stavebnictví, které by měly být v souladu se zákony EU. Návrhy jmenovaných zákonů budou v krátké době zveřejněny na webových stránkách ministerstva k veřejnému připomínkování.

Na další dotaz Adama Černého o omezeném uznávání novinářských průkazů státními kulturními organizacemi ministr sdělil, že se tou-

to otázkou budou zabývat, až dojde ke změně vedení v Národní galerii. V současné době probíhá konkursní řízení na jejího nového generálního ředitele. Ten by měl být znám do konce dubna.

Před závěrem besedy sám ministr naznačil, že toto setkání s novináři nemá být poslední.

Za Ministerstvo kultury ČR se besedy zúčastnili ministr Jiří Besser, náměstek ministra Radek Zdráhal a tajemník ministra Stanislav Brunclík, za Syndikát novinářů ČR s předsedou Adamem Černým Naděžda Kalousová, Romana Velčovská, Jana Holoubková, Vojtech Čelko a Aleš Holub.

Cena Ferdinanda Peroutky

*Internet je velmi podivné prostředí. Někdy reaguje hned, jindy delší dobu. Někdy nabídne odpověď na otázku okamžitě, jindy velmi tápe. Pro mne je novinářská generace Ferdinanda Peroutky stejně jako Karla Čapka spojena s větou **Byli jsme mladí a naše ženy byly v bílém.***

Hledala jsem přesný citát, nejsem si jistá, kde to kdo řekl. Zkusila jsem Seznam i Google. Co mi oba prohlížeče nabídly, není k uvěření. Například: *J sme mladí, krásní, a inteligentní... jenže my tam byli dva a tak jsme taky čuměli...* Použila jsem tedy vzpomínky Julia Firta Knihy a osudy, vydané v nakladatelství Atlantis v Brně roku 1991. Pochopitelně první vydání vyšlo mimo republiku v Indexu 1972. Nemám ambice dodávat cokoli ke knize Pavla Kosatíka *Ferdinand Peroutka, život v novinách*. Jen bychom neměli zapomenout na to, že Peroutka se narodil 6. února 1895 a jeho cena byla zřízena ke stému výročí narození. Zasloužili se o to

Jiří Ruml a Slávka Peroutková, prof. Miroslav Petrušek, prof. Antonín Přidal, vnučka Terezie Jungrová, Zdeněk Mahler, režisér Josef Protiva, Pavel Pecháček, spisovatel Karel Pecka, Madla Vaculíková, reportér Jan Petránek, Ondřej Pittauer. Cenu založili kolegové jako součást Nadace Lidových novin. Dnes ji vyhlašuje Sdružení novinářské Ceny Ferdinanda Peroutky. Musím upřímně říci, že jsem také byla členkou výboru. Nesouhlasila jsem s jejím udělením stávkujícím redakce ČT. Viděla jsem za tím vším zásahy politiků. Také jsem byla proti tomu, aby kodex ČT schvalovali poslanci. Dnes si říkám, že jsem měla přece jen pravdu. A co říká onen internet?

Smyslem založení Nadace bylo zvýšení prestiže novinářské a publicistické práce a profese. Cenu spravovala jedenáctičlenná komise, složená ze zástupců předních českých médií a Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze.

Laureáty novinářské Ceny Ferdinanda Peroutky za rok 2010 se stali Ludvík Vaculík (1926), Zdeněk Slouka (1923) a Vítězslav Houška (1925).

Zdeněk Slouka (1923) odešel v roce 1948 do exilu, přes Austrálii a Německo se dostal do USA, kde vystudoval politologii a později s Ferdinandem Peroutkou spolupracoval v Rádiu Svobodná Evropa. V roce 2009 mu v nakladatelství Academia vyšla kniha *Jdi po skryté stopě*. Vítězslav Houška byl sportovním novinářem a komentátorem a známý je jako autor několika knih o šachách.

Doc. PhDr. Barbora Osvaldová
vedoucí katedry žurnalistiky na FSV UK

Kreslír Mediažurnálu

Břetislav Kovařík

Narodil se v roce 1950 v Pardubicích, žije v Hradci Králové. Původním povoláním je učitel základní školy, obor biologie – chemie. Vtipy kreslí od r. 1977 (první kresba v deníku *Rovnost*). V posledním desetiletí se věnuje také portrétní karikatuře a rychlokarikatuře. Od r. 1991 je na volné noze – jako karikaturista, vydavatel a současně ilustrátor reklamních kalendářů. Byl spoluorganizátorem mezinárodního bienále kresleného humoru *Humorest Hradec Králové* (1996–2008). Od roku 1998 je předsedou České unie karikaturistů.

Měl několik samostatných výstav a získal řadu cen v mezinárodních soutěžích cartoons. Hlavní nebo první ceny: Edinburg (Skotsko 1988), Pisek 1995 a 2003, *Humorest Hradec Králové* 2002, Zlatý sudok Prešov (Slovensko 2004), *Fór pro FOR Praha* 2004, *Kožuchów* (Polsko 2005), *Napoleon Brno* 2005, *Zielona Góra* (Polsko 2009).

Kreslil pravidelně pro časopisy *Dikobraz*, *Mladý svět*, *Stadión* a pro mnohé deníky. Nyní spolupracuje s ekonomickým deníkem *E15* a s deníkem *Sport*. Při různých slavnostech portrétuje jejich účastníky. Kreslí vtipy na aktuální události, ale jeho doménou je vyšší kategorie karikatury – žánr humoru beze slov. V mezinárodní soutěži o nejlepší cartoon na téma *Cenzura v německých Čáchách* získal v roce 2007 jedno z nejvyšších ocenění.

ih ■ Břetislav Kovařík na jednom z piseckých setkání cartoonistů.

Foto: Vhrsti

Rozloučení

Čech, Evropan, novinář a politik

Jiří Dienstbier, 20. dubna 1937–8. ledna 2011

Nevím, kterou fotografii by si Jiří Dienstbier vybral sám. Soudím ale, že ta, na níž stříhá spolu s Hansem-Dietrichem Genscherem ostnaté dráty na česko-německých hranicích, symbolizuje život nejen jeho, ale i několika generací Evropanů více než co jiného.

Je na ní muž už ne mladý, ale pořád silný, který bourá železnou oponu. Jestli něco poznamenalo osudy těch, kteří přežili druhou světovou válku, i těch, kteří se narodili po ní, pak to bylo téměř fyzické rozdělení Evropy na dva světy: na Západ a na Východ, na prostor, v němž vládla liberální demokracie, a prostor sužovaný totalitní vládou jedné strany, na západě prostředí rozvíjejícího se tržního hospodářství a na východě postupně degenerující plánované ekonomiky. Železná opona poznamenala životy na obou stranách a bohužel ten na straně naší o hodně víc a o hodně chmurněji. Také život Jiřího Dienstbiera, a zatraceně hodně.

Mladý charismatický novinář se do jejího odstraňování pustil už na počátku šedesátých let, když spolu s dalšími rozhlasáky patřil mezi ty, kdo využívali každé příležitosti k uvolnění totality. Od Pražského jara a srpnové invaze v osmašedesátém pak vedla přímá cesta k Chartě 77.

A dál k práci ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a na tři roky do vězení. V čase lidského života to byly roky, kdy jeho vrstevníci na Západě dosahovali k vrcholům profesních kariér, vydávali ze sebe to nejlepší a často za to získávali slávu. On i jeho druhové v té době jen těžko hledali obyčejnou manuální práci (s vědomím, že týž režim, který jim ji odmítal povolit, využije každé příležitosti k tomu, aby je pronásledoval, když ji mít nebudou). Přesto se nikdy nevzdával a neustupoval.

A pak opět spolu s ostatními udělal něco, co je možná nejsvětlejším bodem dějin české žurnalistiky vůbec: založili samizdatové Lidové noviny. Jiří Dienstbier byl předsedou jejich redakční rady. Pár stránek xeroxovaných listů formátu A 4, znovu a znovu rozmnožovaných, takže jejich „náklad“ ve finále byl odhadován na víc než deset tisíc výtisků, udělalo pro obnovení demokracie v této zemi víc než co jiného: připomnělo zejména mladším novinářům v oficiálních médiích, že psát pravdu jde, sta-

Míjení a setkávání

Umřel můj nejslavnější spolužák. Jeho zásluhy politické a společenské už kolik dní připomínají významné osobnosti tu i cizozemské. Mé vzpomínky jsou však mnohem skromnější a ze života takřka přízemního.

Jiřího Dienstbiera sklátila nemoc, o níž v půli let padesátých ještě jako hubený studentík a v obleku lehkomyšlně tvrdil, že než ji dostaneme, tak jistě na ni najdou lék. V jeho případě to neplatilo.

Mýlil se. Byl to ale nejlepší student, který si obor novinářství-čeština na rozdíl od nás ostatních v ročníku zvolil už s jasnou představou, čemu se věnovat – totiž zahraniční politice. A při

této cílevědomé motivaci není divu, že studoval dobře a že byl také vybrán, aby měl na promoci děkovnou řeč. Nebyl to ale šprt, nevyhýbal se ani studentským radovánkám, na školní brigádě se sblížil se svou první ženou a při závěrečném posezení s vínem v plecháčku procitěně notoval Studentskou halenku...

Po promoci jsme se míjeli, i když jsme měli pár let stejného zaměstnavatele, Čs. rozhlas; jen z pozice řadové zprávačky jsem mohla sledovat jeho činnost a pouze (možná s trochou závistivé lítosti) zaznamenávat respekt, jaký vzbuzoval svým přehledem i svěťáckým šarmem.

Trochu častěji jsem se s ním setkávala v období, když jsme bydleli kousek od sebe na Vyšehradě. To bylo za normalizace, poté, co byl vyhozen z rozhlasu, kdy podoben hipisákům místo obleku nosil džíny, vousy, dlouhé vlasy, tašku přes rameno. V obleku – ostříhaného, zato s počínajícími šedinami – jsem ho viděla znovu, až když byl propuštěn z vězení; připadal mi tehdy elegantní, jako džentlmen, ale tak se s ním nezacházelo, svěřil se mi, jak těžko hledá místo. Že skončil jako topič, to je známo.

Někdy jsme se potkali na ulici, jindy na posmě, kde jsem tehdy pracovala a kam si přichá-

zel leccos vyřizovat – i třeba stížnost na odpovídaný telefon. A když jsem se ptala, jak se má, mávl rukou – že prý o něj nejde, „o nás, staré kozáky“, tak to myslím formuloval, ale že je horší, jak se zachází s mladými neznámými kluky, kteří Chartu následují. Jmenoval, to si pamatuji přesně, Petra Cibulku, ano, právě toho, co je stále plný nenávisti.

Následovala další léta s občasnými setkáními a míjeními – třeba při návratech z víkendů, kdy jsme jen z aut na sebe zamávali. Posléze přišel čas slávy, kdy jsem (opět jako vnitropolitická redaktorka) mohla jen zpozdválí obdivovat svého spolužáka, jak si vede na tribunách, v Černínu, ve vládě, v Občanském hnutí.

Až poté, co se rozpadl stát a spolu s tím zanikl federální rozhlas, se mi poštěstilo pracovat ve Špalíčce, sídle Dienstbierova Občanského hnutí, posléze Svobodných demokratů (a konečně SD-LSNS, které v roce 1996 prohrálo volby a s tím i svou existenci). V té době se přestala nosit slušnost a tolerance prosazovaná právě touto stranou, varující před primitivním bolševismem naruby; zrovna tak se stále ještě nenaplnily ekologické představy o trvale udržitelném životě a odborném vedení MŽP nebo vi-

čí jen nebát se. Je svým způsobem škoda, že mezi vedlejší efekty listopadu 1989 patří i to, že Jiří Dienstbier i řada dalších tvůrců samizdatových Lidovek odešli do politických angažmá, vývoj nejen LN, ale českých médií vůbec by možná byl trochu jiný.

Jenže – stříhat tenkrát ostatné dráty a zahraniční politiku přímo dělat než o ni jen psát bylo přece jen důležitější. Dienstbierova role byla tehdy nezastupitelná. Nejen proto, že byl sympatický a populární, ale zejména proto, že téma znovu sjednocené Evropy pro něho bylo vždy to nejpodstatnější. Jako ministr zahraničí měl na počátku devadesátých let, kdy Evropa hledala svou novou tvář, důležitou úlohu. Také se na ni dlouho a důkladně připravoval (přestože podmínky k tomu měl jen takové, jaké mu osud disidenta mohl umožnit). Svě *Snění o Evropě* vydal v samizdatu už v roce 1986 a Evropou a evropskou politikou se zabýval vlastně pořád. Když své kauze věřil, dokázal stát třeba proti všem ostatním: tak tomu bylo zejména v pohledu na dění v bývalé Jugoslávii.

Svůj blog na Aktuálně.cz doprovodil snad nejstručnějším profilem ze všech bloggerů: Moje stručná vizitka může znít: Jiří Dienstbier, Čech, Evropan, novinář a politik. I proto o něm Hans-Dietrich Genscher mohl napsat, že nejen Česká republika, ale celá Evropa je jeho smrtí chudší.

Tohle všechno je pro vzpomínání na Jirku Dienstbiera důležité. Ale ze všeho nejdůležitější je vzpomínat na něj jako na člověka, který, ač dělal vážné věci, rozhodně se vlastním důstojenstvím nezalykal. Když něčemu věřil, stál za tím a rval se za to. Když prohrál, nehroutil se mu svět.

Do věnce před jeho rakví byly vpleteny zářivě červené lusky feferonek a některé noviny spekulovaly proč. Nebylo o čem spekulovat. Měl je, jako celý život, prostě rád.

Jaroslav Veis ■

Jiří Dienstbier

Foto: Lukáš Horník – Právo

ze zdravotnictví, počítající mj. s posílením úlohy malých lokálních nemocnic (jejichž existence je právě teď ohrožena).

Někdy se zdálo, že Jirka je příliš pohroužen ve své vlastní sny a představy o Evropě a globálním sousedství, že je povznesen nad běžné starosti, protože přece „orel mouchy nelapá“. Přesto si lidi získával svou slávností; tak třeba jeho sekretářka, kterou si do Špalíčku přivedl z ministerstva zahraničí, si považovala toho, že jí na rozdíl od normalizačních šéfů sám zdravil, že nepřikazoval, ale prosil, že děkoval.

Dokázal si také získávat i lidi v okolí – měla ho ráda vyšehradská učitelka, nad níž bydlil, navzdory tomu, že jí vyplavil byt, když usnul ve vaně; a rád ho měl i venkovský hospodský, k němuž si jezdil pro gulášovku a který kvůli jeho podpisu na stěně celá léta svůj kvelb nevymaloval.

Čírou náhodou jsou naše chalupy od sebe vzdáleny pouhých deset kilometrů, a tak jednou, když jsem cosi kutila na dvorku a můj skorozet obkládal dlaždičky na WC, najednou se ozvalo „ahoj, Marrrie“, a on to byl Jirka. Poseděl na dvorku lavičce pod oknem, všichni mí blízcí (i sousedí za plotem) ho obdivovali, jen malý krysaříček mých vnuků se na něj – ostatně jako na každého návštěvníka mužského pohlaví – zlobil a v hysterickém záchvatu mu prokousl botu. Velký liberál, politik a státník JD se nezlobil, jen se překvapeně zasmál, protože přece „orel mouchy nelapá“.

Naposled jsem svého slavného spolužáka viděla loni na podzim na besedě k 17. listopadu. V hloučku žadatelů o autogram působil nemocně a unaveně, a tak jsem mu jenom přes hlavy všech zamávala. Pak ještě v Senátu zkritizoval zákon o 3. odboji. Byla jsem mu vděčná za to, co říkal – a děkuju osudu za všechna, byť i velmi letmá setkání. Škoda, že jich bylo méně než oněch mjení a že už se nebudou opakovat.

Marie Fleissigová ■

Milý Jirko,

dovol, abych Ti vyslovil soustrast ke ztrátě, která odchodem Tvého táty postihla Tebe, ale osobně i nás, kdo jsme s ním byli spojeni názory a osudem.

Za sebe bych musel začít dávno v dobách tání, kdy jsme se potkali na fakultě, která se v předvečer let šedesátých neuvěřitelně proměňovala a kam jsme si ze svých domovů přinášeli viru v podobné ideály i touhu ovlivňovat věci veřejné. V genech Tvého táty už tehdy byla schopnost stát se vůdčí osobností. Tak na něho budem myslet, až se sejdem tuto středu na pravidelném středečním setkání s dávnými spolužáky: s Marií Homolkovou, kterou znáš jako Fleissigovou, s Jarmilou Nevrlou, která si vzala svého kolegu kameramana Honzu Neumanna. Přicházejí mezi nás i spolužáci Tvého otce z konce zlatých šedesátých jako třeba spoluautor jeho „Rozhlasu proti tankům“ Karel Lánský.

S Karlem patříme mezi ty, kdo zbývají ve výboru Klubu novinářů Pražského jara... Je mezi námi i Ljuba, žena Roberta Horáka, který pracoval ve Špalíčku pro tátu jako analytik a díky moudrosti a své životní zkušenosti dával uzdu prospěchářství, jež pod eufemismem pragmatismu opanovalo politiku 90. roků. A také poslední z žijících šéfů Tvého táty v Československém rozhlasu Richard Seemann...

Tak začínala kondolence, kterou jsem poslal v neděli 9. ledna „malému Jirkovi“, jak říkáme synovi Jiřího Dienstbiera, i když je dávno o hlavu větší než táta. A v trochu jiné variantě i paní Jiřině.

Jindřich Beránek

mluvčí KNPJ ■

Rozloučení

Zdrženlivý skeptik

Jiří Franěk, 20. dubna 1944–25. ledna 2011

Jiří Franěk byl přítel a kolega a o to je ztráta těžší. V jeho osobnosti se totiž skládala velice řídká kombinace naděleného talentu a vypěstovaných vlastností.

V prvé řadě nutno zmínit bystrost a humor. Nikdy nezapomenu na onen letní podvečer na břehu Sázavy, kde jsme si vyprávěli a každý ze čtyř zúčastněných tomu dalšímu podle letitého zvyku tu tykal, tu vykal, a Jiří v jednom případě s gustem jemu vlastním i onikal. Pro všechny nezavěšené okolosedící nepochopitelná situace, protože zároveň bylo jasné, že všichni konverzující se dobře znají a dobře si rozumějí. Pro všechny čtyři takto konverzující jen zcela samozřejmý způsob, jak se vzájemně respektovat.

Bystrost a humor lze snadno vyčíst z textů, které Jiří psal. Dokázal v nich být jízlivý

vůči zastírané hlouposti i předstírané mazanosti. Mnozí z těch, jejichž slabín se takto dotkl, si to pamatují dodnes. Na oněch politických veličinách ani tolik nezáleží, důležitější je, že Jiřího postřehy si zapamatovali čtenáři.

Co na jeho textech při opakovaném čtení zaujalo, byla nepředvádívanost, kterou se odlišoval od jiných stejně bystrých, ale méně zdrženlivých autorů. Byl zdrženlivý, protože věděl víc, než psal, a nad logickým závěrem, že tím pádem jsou i autoři, kteří usilovně píšou více, než vědí, by si jen povzdychl.

Jeho zdrženlivost se rodila z povědomí o souvislostech, a to nejen politiky a ekonomiky. Z vlastního života i z rodinných zkušeností nabyt povědomí i o souvislostech novinářské profese, kterou v českém prostředí pronásledují opakující se přeryvy, kvůli nimž mnozí z těch, kteří dnes píší a mluví v médiích, mnohdy takřka nic netuší, co se dělo před dvaceti, třiceti, padesáti lety, a proto riskují, že v horším případě budou snadno opakovat chyby a omyly svých předchůdců a poté je v těch lepších případech pracně opravovat.

Rozloučení

Fotograf, jehož životním krédem byla skromnost

Otto Sepp, 7. července 1912–10. ledna 2011

Dlouholetý člen SN ČR Otto Sepp, který stál u zrodu Syndikátu jihočeských novinářů, zemřel 10. ledna 2011. Jen rok a několik měsíců chybělo, aby známý českobudějovický fotograf oslavil kulatou stovku.

Otto Sepp se narodil 7. července 1912 a dětství prožil na českobudějovickém předměstí Suché Vrbné. Původně se měl vyučit elektrikářem, ale omrznutí rukou nasměrovalo jeho další životní kroky do učení na kadeřníka. Krátce byl drogistou, ale pak se pod vlivem četby rozhodl blíže poznat prostředí nemocnice, kam nastoupil jako dobrovolný sanitář a bez platu.

Zhruba do stejné doby lze datovat i začátky trampování, které navazovalo na jeho skautské zájmy a při kterém našel řadu celoživotních kamarádů, jako byli například interbrigadista Leopold Hofman, spisovatel Norbert Frýd, fotograf a archivář Richard Šerý a další. Válečná léta pro něho byla obzvlášť tíživá, dokonce byl společně s Richardem Šerým zatčen a vězněn na Pankráci, v Berlíně a na dalších místech. Ke konci vál-

ky se dostal také do koncentračního tábora, ale už jako člen skupiny Červeného kříže.

V poválečné době přešel do Jihočeského muzea jako fotograf a následně do Jihočeské pravdy, kde pracoval dlouhé roky až do svého odchodu do důchodu. Jeho fotografická vášeň ho mimo jiné přivedla i do Jihočeského divadla a ke spolupráci s Bohuslavou Maříkovou, díky níž vznikla celá řada jeho jedinečných portrétů tehdejších herců. Samozřejmě byl v kontaktu i se svými kolegy z řad amatérských i profesionálních fotografů a jejich spolky a kluby. Akční rádius Ottových zájmů byl však mnohem širší, což se odráželo i v jeho tvorbě, obdobně jako u jeho dlouholetých přátelství. V té souvislosti bychom mohli jmenovat třeba Antonína Mrkose, ředitele hvězdárny a planetária, sbor-

mistra Theodora Pártla, ale především Karla Kakušku a Klub přátel Českých Budějovic, pro který pořídil spoustu snímků. Řada z nich pak našla uplatnění i ve velké *Encyklopedii Českých Budějovic*. V publikační činnosti bychom neměli vynechat ani zajímavou publikaci *Českobudějovické ateliéry*, na níž se podílel s Karlem Pletzerem. Navíc spolupracoval s Národním technickým muzeem v Praze. To vše ocenila i Cena města, která mu byla udělena v roce 2007.

„První fotografie, pod kterou se tatínek mohl podepsat, vznikla, když mu bylo dvanáct, a byla pořízena ještě na skleněnou desku. Detailně se zajímal o novinky ve fotografickém světě a technické záležitosti v tomto směru, sledoval vývoj fotoaparátů, jejichž byl nadšeným sběratelem, dokonce fotografoval i digitálně,

Jiří Franěk Foto: Petr Hloušek – Právo

O důsledcích toho všeho Jiří Franěk velice dobře věděl. Proto, ačkoliv by leckomu mohl připadat jako solitér, se snažil, když už ne tento stav změnit, tak alespoň ukázat, že existuje

i jiná možnost. K jeho nejlepším nápadům patřil pokus vytvořit prostor otevřený nejrůznějším názorům, kde podmínkou nebyla ta či ona politická orientace či vkus, ale osobní a fundovaný názor. Tím prostorem se stala internetová stránka *Názor.cz*. Důvod jejího vzniku popsal před více než deseti lety: „Kdo totiž všechno poměruje jen a jen kritériem politické orientace, ten sotva porozumí, že se lidé dělí nejen na pravičáky a levičáky, ale kupříkladu také na hloupé a chytré.“

Schopnost rozlišovat umožnila Jiřímu Franěkovi dívat se na svět střízlivě. Svého času napsal, že pochází z generace, do které se ze všech stran a všemi způsoby od útlého dětství přechovala jedna jediná ideologie. A abych Jiřího opět citoval, tato generace nicméně na rozumu brala v šedesátých letech minulého století, v období velkého přehodnocování, kdy se z bývalých svatých vyklubali masoví vrazi. Díky tomu se mnohým z této generace již ve věku, kdy to zpravidla nebývá obvyklé, totiž ještě před dvacátým rokem života, dostalo vzácného daru skepse. Skepse často lidi odzbrojuje a be-

re jim chuť se o cokoli pokoušet. To však nebyl Jiřího případ.

Vlastní odpověď na otázku, jak viděl sám sebe jako novináře, mi nabídl, když přebíral *Peoutkovu* novinářskou cenu. Tehdy se při děkovaní jen jakoby trochu podivil, že se jí dočkal zrovna on, který by podle všeobecného mustru měl patřit k takřkajíc normalizačním novinářům, protože psal i do deníku *Lidová demokracie* a týdeníku *Mladý svět*, ale že se cítí o to více poctěn. Mezi všemi takto dosud oceněnými nepatřil ani do jedné ze dvou hlavních skupin, ani mezi ty své starší kolegy, kteří se vyznamenali v disentu i po něm, ani mezi ty mladší, kteří začali psát až po listopadu 1989.

Jiří Franěk, jak jsem jej měl tu čest poznat především na začátku 90. let v redakci *Lidových novin*, byl výjimečný tím, že se za temnějších i světlejších časů snažil psát tak, aby se před čtenáři a před sebou nemusel stydět. To je dobrý důvod, proč mu mohou být jeho čtenáři vděční a proč mi jako kolega a přítel bude tolik scházet.

Adam Černý ■

ale jeho favoritem zůstávala klasická fotografie,“ konstatovala dcera tohoto fotografa džentlmena.

Hned od vzniku Syndikátu jihočeských novinářů byl Otto Sepp jeho členem a aktivně, s nehraným zájmem se zapojoval i do dění Klubu novinářů seniorů. Ačkoliv v jeho archivu zůstaly desetitisíce jedinečných snímků, na nichž zachycoval proměny doby, města či zdejší osobnosti, je s podivem, že jeho práce byly tak málo vystavovány. Snad za to mohla jeho až neuvěřitelná skromnost. Takže výstavou se Seppovými fotografiemi se mohli pochlubit jen v Českém Krumlově nebo budějovická Galerie Na dvorku, kde vystavoval společně s Ladislavem Hodným. Ottovi přátelé jsou ale přesvědčeni, že právě to by se mělo napravit uspořádáním výstav z jeho tvorby, ať už s tématem starých Českých Budějovic anebo s kolekcí osobností spojených s tímto městem. To nepochybně Ottovi Seppovi dlužíme.

Hana Hosnedlová ■

Otta Sepp byl pro mne vždy vzorem fotožurnalisty, který věděl, jak který snímek udělat, a za dob „nedigitální“ techniky to bylo opravdu dost náročné. To mnoho dnešních fotoreportérů vůbec nechápe. Nikdy neznal slova nelze nafotit, je špatné světlo. K jeho velkým koničkům patřilo nejen sbírání starých fotoaparátů, ale

Otto Sepp s Janou Holoubkovou na posledním setkání v českobudějovickém Press klubu SJN Foto Radek Gális

především vymýšlení a konstruování nových, netradičních, především panoramatických fotoaparátů, se kterými dokázal udělat mnoho vynikajících snímků. Se svoji věrnou staříčkou leicou jste mohli Ottíka potkávat až do jeho posledních životních chvil, kdy mu oporou byla především jeho dcera, která, jak doufám, zdědila tatinkův fotografický talent. Až dokonce svého života budu slyšet jeho nabádání: „Hele,

Petře, udělej výstavu ze svých jachtařských cest. Vždyť toho sportu je na výstavách stále málo. Pomohu ti.“ Ottíku, již ti nevyhovím, škoda. Rád bych viděl tvoje zdvižené obočí a souhlasné zamumlání: „Dost dobré.“ Tak vše dost dobré tam nahoře a DOBRÉ SVĚTLO.

Petr Vitoň

*předseda Syndikátu
jihočeských novinářů* ■

Volná novinářka, redakce a rodina

Jak se pracuje volným novinářkám? Odhalují jejich zkušenosti propast mezi teorií a praxí? Odpověď dala celodenní konference, kterou v Hotelu Malý pivovar uspořádalo v půli ledna občanské sdružení Hermés ve spolupráci se Syndikátem novinářů ČR v rámci projektu Volná novinářka, redakce a rodina. Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Konference navázala na dva cykly přednášek na jihu Čech určené pro ženy na mateřské dovolené, osoby samostatně výdělečně činné a pro ženy nezaměstnané, které jako volné novinářky působí, anebo o této profesi uvažují.

Volné novinářky z různých míst republiky v úvodu konference pozdravil českobudějovický primátor Juraj Thoma. Místo formálního projevu přiblížil účastníkům konference zajímavým pohledem historika město, do kterého přijeli diskutovat o výhodách a úskalích dnešního mediálního světa. Velice poutavým způsobem zaujal přítomné povídáním o Českých Budějovicích, které nejsou jen městem výborného piva, ale i městem královským, horním, mincovním a univerzitním.

Slovo od něho převzal někdejší ministr kultury Jaromír Talíř ze správní rady sdružení Hermés. Coby bývalý předseda Podvýboru pro mediální legislativu a předseda Stálé komise pro sdělovací prostředky přiblížil aktuální stav mediálních zákonů. Hovořil hlavně o kompetencích a zodpovědnosti v mediální sféře. Pavel Foltán z Rady pro rozhlasové a televizní vysílání z pohledu právníka poradil, na co by si volné novinářky měly dát pozor při sestavování a publikování svých článků a při pořizování fotografií. Doporučil mít povědomí o tiskovém zákonu, řídit se ve své práci občanským i trestním zákonem. Znáť práva svá, ale i lidí, o kterých píš.

„První část konference byla zaměřena na mediální zákony a právní minimum, neboť právní vědomí novinářů je zatím stále ještě velice nízké,“ konstatovala socioložka Danka Šljapniková ze sdružení Hermés.

Pedagog z Univerzity J. A. Komenského Ivan Jemelka upozornil na přemíru informací, jakýsi data smog, který vede k informačnímu zahlcení. Na něm se svou mírou podílejí i média. Problém vyhodnotit informace mají nejen novináři, ale pak i čtenáři. Znesnadňuje se výběr podstatného a důležitého. Ivan Jemelka rovněž konstatoval, že nás obestírá mlha nepodstatného a většina médií dnes spíše baví, než informuje.

Člen SN ČR Dobrin Stojčev z agentury Mediafax poukázal na využití internetu v práci volné novinářky. Poradil, že je nutno vnímat věci

kolem sebe a nebyť zaměřena úzce jen na svou specializaci. Doporučil procvičit se v argumentaci, formulování svých názorů například psaním blogů, fotografie vybírat tak, aby vzbuzovaly emoce a nepůsobily lhostejně.

Petra Kubálková z Centra ProEquality přiblížila projekt, který jejich společnost uskutečnila společně se studenty žurnalistiky. Zapojili se do celosvětového průzkumu, který v jeden den v různých městech ve vytípaných novinách, rozhlasových a televizních stanicích monitoroval počet zpráv, které psaly nebo moderovaly ženy a ve kterých se o ženách hovořilo nebo psalo. Výzkum v Praze prokázal, že zastoupení žen coby autorek nedosahuje ani čtyřiceti procent. Rovněž jako zdroje pro informování veřejnosti jsou vybíráni hlavně muži. Kubálková konstatovala, že ženy v redakcích se na posty šéfredaktorů nebo na vyšší manažerské pozice příliš nedostávají. S výjimkou periodik, které jsou na ženy zaměřené svým obsahem. Šanci řídit redakci mají tak v časopisech o bydlení, vaření, módě, životním stylu a zdraví.

Šéfredaktorka Deníku - jižní Čechy Alena Pancerová naznačila, že na jihu Čech je v jejich vydavatelství Vltava - Labe - Press situace poněkud odlišná. Ze sedmi lokálních mutací, které kopírují někdejší okresy, redakci řídí pět šéfredaktorek a jen dva muži. Dodala, že pokud volné novinářky nabídnou k otisknutí nosný příběh Jihočechů a Jihočešek, ráda je otiskne. Inspirujících osudů lidí žijící mezi námi není podle jejího názoru nikdy dost.

Konference byla interaktivní. Vystoupily na ní i samy účastnice s konkrétními návrhy uplatnění na trhu práce. Například Andrea Sasinová z Brna, která se volnou novinářkou stala po mateřské dovolené. „Když jsem se po mateřské měla vrátit jako ekonomka zpět do světa čísel, už se mi nechtělo, tak jsem začala psát,“ prozradila. Nakonec založila vydavatelství Šuplík a pomáhá lidem vydávat jejich tvorbu, kterou léta psali do šuplíku.

Volná novinářka, členka SN ČR Stanislava Neradová se v závěru celodenní konference ohlédla za proměnou práce v novinách po roce 1989 do současnosti. „Před dvaceti lety se novi-

nářům mohlo jen zdát o mobilním telefonu, možnostech internetu a výhodách digitálních fotoaparátů. Přesto při absenci této techniky, která dnes znatelně ulehčuje práci, vznikaly tehdy erudované články. Byl hlad po informacích, otevírala se nová témata. Čtenáři články přijímali s velkým zájmem. Volných novinářů i novinářek bylo tehdy minimum. Dnes externí spolupráci s redakcemi usnadňuje technika, a tak volnými novinářkami mohou být například ženy na mateřské dovolené,“ zavzpomínala Neradová.

V rámci projektu *Volná novinářka, redakce a rodina* se na podzim uskuteční závěrečná konference, kterou bude tentokrát hostit Praha.

Jana Holoubková

Soutěž

Vítěz novinářské soutěže stráví víkend v jihočeském Paříži

Syndikát jihočeských novinářů v rámci Roku Karla Havlíčka Borovského vyhlašuje druhý ročník soutěže pro malé novináře školou povinné. Do soutěže se mohou přihlásit všechny děti ze základních a praktických škol v jihočeském regionu. Téma Co pro mě znamená domov mohou zpracovat všemi žurnalistickými žánry (například zpráva, fejeton, sloupek, komentář, reportáž, interview, glosa, recenze, případně dnes již ojedinělý žánr epigram) písemně, fotograficky, audio i video. Výslednou práci pak mohou zaslat poštou na adresu: *Press klub Syndikátu jihočeských novinářů, Karla IV. 8, 370 01 České Budějovice*, nebo elektronicky na e-mail: *pressklub-cb@volny.cz*. Audio a video příspěvky mohou být na CD či DVD nosičích nebo na USB připojení. Uzávěrka soutěže je 10. května 2011 v 17.00 hodin.

Soutěž se koná pod záštitou radní Jihočeského kraje pro školství RNDr. Jany Krejsové. Hlavní výhrou soutěže bude exkurze do redakce Českobudějovického deníku, studia Českého rozhlasu a České televize a víkend pro čtyři v chatce v Campu Paris (osada Paříž u Suchdola nad Lužnicí) v blízkosti suchdolských pískových jezer na Třeboňsku. Tuto výhru do soutěže věnují provozovatelé kempu Jana a Pavel Školkové (www.ac1.cz/paris). Camp Paris leží poblíž osad s názvy světových míst, jako jsou New York, Benátky a Londýn. Názvy osad vznikly zhruba před 150 lety, kdy se místní obyvatelé malých vesnic vydali za prací do světa a po svém návratu do rodné země pojmenovali své rodné vesnice těmito jmény. Vyhlášení vítězů soutěže se uskuteční 1. června 2010 na Mezinárodní den dětí.

Zpráva za rok 2010: Během roku zabito 105 novinářů, 529 za pět let

Ve 33 zemích bylo během roku 2010 zabito celkem 105 novinářů. Za pět minulých roků bylo zavražděno 529 novinářů, v průměru tak vycházejí dva zabití novináři na každý týden.

Loňský rok vyšel – alespoň statisticky – lépe než rok 2009, kdy bylo zabito 122 novinářů. Tehdy však celkové číslo ovlivnil bezprecedentní masakr na Filipínách, při kterém zemřelo naráz výjimečně mnoho kolegů. Proto je varovné, že loňské číslo je vyšší než za rok 2008, kdy bylo zabito 91 našich kolegů. (2007 – 115, 2006 – 96)

Nejnebezpečnějšími zeměmi pro výkon novinářského povolání loni byly Mexiko a Pákistán. V Mexiku bylo zavražděno 14 žurnalistů během válek drogových gangů, stejný počet přišel o život v Pákistánu, především v regionu u hranic s Afghánistánem. S devíti zabitými novináři se dostal na třetí místo mezi nejnebez-

pečnějšími zeměmi Honduras, osm novinářů bylo zavražděno v Iráku. Šest pracovníků médií bylo zabito na Filipínách, pět v Rusku, čtyři v Kolumbii, následuje Brazílie a Nigérie, každá se čtyřmi zavražděnými novináři.

V Somálsku, Indonésii a Nepálu bylo zabito po třech žurnalistech. Dva novináři přišli o život v Afghánistánu a dodnes jsou tady jako rukojmí drzeni dva francouzští kolegové. V Angole, Indii, Thajsku, Venezuele a Ugandě bylo zavražděno po dvou novinářích a celkem patnáct dalších žurnalistů bylo zabito v těchto patnácti státech: Argentina, Bangladéš, Bělorusko, Bulharsko, Demokratická republika Kongo,

Ekvádor, Guatemala, Jemen, Kamerun, Kypr, Libanon, Rwanda, Řecko, Turecko a Ukrajina. Jeden turecký novinář přišel o život v mezinárodních vodách, když se Izrael pokoušel zastavit pokus prorazit blokádu pásmy Gazy.

Nejnebezpečnějším světadílem je pro novináře podle statistiky Latinská Amerika, kde přišlo o život 35 kolegů, následuje Asie s 33 zabitými, třetí místo patří Africe se 14 a po ní Evropa s dvanácti a Blízký východ s jedenácti zavražděnými žurnalisty za loňský rok. Nejnebezpečnější zemí byl v posledních pěti letech Irák se 127 zavražděnými kolegy.

ač ■

Z regionů

Zlínský Press Cup se hrál již po šestnácté

Po šestnácté uspořádalo zlínské Presscentrum krajského Syndikátu novinářů ve Zlíně fotbalový halový turnaj pod tradičním názvem PRESS CUP. Zástítu převzal hejtman Zlínského kraje Stanislav Mišák.

Tentokrát byl turnaj mezinárodní. Zúčastnilo se deset týmů, vedle jiných bojovali o body zástupci Zlínského kraje, Magistrátu města Zlína, Hasičského záchranného sboru, Policie České republiky, Syndikátu novinářů a také hosté z Rakouska. Jistě není bez zajímavosti, že některé týmy byly smíšené – aktivně se účastnily i ženy. Nesmírně dramatické boje přivedly do finále tým Policie ČR a Radnice Valašské Klobouky, po remízovém průběhu 1 : 1 byli nakonec na penalty úspěšnější policisté. Organizátoři připravili řadu hodnotných cen, mimo jiné i cenu krajského Syndikátu novinářů, kterou předala krajská syndička Jana Bubeníková. Turnaj je díky péči zlínských novinářů organizovaných místním syndikátem nejstarší a největší akcí svého druhu. „Jsem rád, že se lidé, kteří se běžně potkávají při své náročné práci, umějí pobavit i na fotbalovém hřišti,“ poznamenal k turnaji hejtman Zlínského kraje. Ve stejném duchu hovořil i primátor Zlína Miroslav Adámek. „Líbí se mi zápal, se kterým týmy v duchu fair play hrají, na příští rok musím potřebovat, zatím pracuji na fyzické kondici, hlavně běhám, příští rok to rád zkusím i s míčem.“

Jan Čada,
místopředseda Syndikátu ČR
Zlínského kraje ■

Ostravští „osmašedesátníci“

Setkali se ve velkém počtu po roce 1990. Projevíli radost nad tím, že se mohou opět bez obav scházet v prostorách, které obývá Syndikát novinářů v Ostravě. A že jsou zde opět vítáni. Se svými milovanými posty v novinách, rozhlasu a televizi byli nuceni se rozejít po roce 1968. Tedy stále „osmašedesátníci“, i když některým je dnes už hodně přes 80 let.

Jejich láska, tedy ponejvíce psaní a mluvené relace i zpravodajství, byla často povýšena nad všechny rodinné záležitosti – a najednou pusto a prázdno. Nevyhověli po bouřlivém roce 1968 přísným prověrkám tehdejších mocných...

V tom krásném, ale i nebyvale překvapivém roce, kdy téměř všichni doslova ztuhli nad okupací naší krásné země dosavadními „přáteli“, takže o tom otevřeně psali a mluvili, přišlo velké rozčarování. Bylo nutno buď se sklonit a dělat mrtvého brouka, anebo se pustit do odvážných článků a relací. To druhé se stalo pro „osmašedesátníky“ osudným. Ze svých profesí museli odejít špičkoví odborníci, ale i mladí kolegové, kteří se nebáli s mladickou nerozvážeností a svým smyslem pro pravdu zaútočit na režim a události. Jen namátkou vzpomeňme, že musel v Ostravě odejít šéfredaktor Nové Svobody (tehdejších krajských novin) Bublik, manželé Jožka a Ivan Kubičková, Luboš Kabelka, Mirek Tyrlík, Antonín Kuchař, Olda Vlk, redaktorka Burešová, Mirek Samolevič, Honza Ondráček, ale i z rozhlasu Ivan Šedivý, Marie Neuvirtová, z televize první hlasatelka ČTO Eva Mudrová, ale i tehdy mladí Slávek Navrátil, Jirka Šmýd, Hanka Kuchařová, Vláda Vavrdla a mnozí další.

Spadla takzvaně klec a na dvacet let se všichni rozešli do nejrůznějších zaměstnání, která se naskytla, nebo lépe řečeno, kde je vzali.

Po dvaceti různě krušně prožitých letech s minimálními a ještě menšími příjmy jsme se tedy zase setkali a od té doby setkání máme v Ostravě pravidelně, nejméně dvakrát třikrát do roka. My mladší jsme se pustili zase do novinářiny, psaní knížek, přípravy relací pro rozhlas i televizi. Ti starší už tedy jen se zájmem přihlížejí a podporují všechny, kdo jsou ještě schopni novinářské činnosti.

Za mnoho let, kdy máme ustaven Klub pražského jara v Ostravě, se snažíme získávat finanční prostředky na zajímavé exkurze do různých výrobních provozů, do tiskáren knih, do nového závodu na auta (která nás zahlcují), a to v Nošovicích, ale i do pivovaru tamtéž, kde obyčejný smrtelník neuvidí ani kapku piva, protože vše je v kovu a moderním vybavení. Scházíme se ale také třeba na kulturních událostech, jako jsou výstavy nebo prohlídky nových zařízení v přírodě. Zajeli jsme si i do nedalekého Polska, kde v Těšíně mají mnoho zajímavostí, včetně krásného muzea. Před vánočními svátky máme pravidelná setkání v Televizním klubu, kde se velmi rádi pobavíme svými příběhy, ochutnáme něco dobrot, rozdáme dárečky...

Klub nejprve vedl redaktor Jiří Šmýd a nyní už několik let autorka této glosy. A tak naše setkání i společné zážitky nekončí minulými Vánoce, ale budou dále pokračovat.

Bohužel nás dosti ubylo, protože nás navždy opustila řada výborných novinářů a kamarádů, kteří už se na akce nikdy nedostaví.

Hanka Kuchařová ■

Žurnalitika – nakažlivá

Pokračování ze str. 1

Stačí se podívat na některá vlivná americká média – především televizi. Sarah Palinová sice nemá v současnosti žádnou politickou funkci a vrátila se zpět ke svému původnímu povolání (než se vydala na politickou dráhu, byla novinářkou), ale stěžuje se najde někdo, kdo by opravdu věřil, že její komentáře a živé vstupy do talk show na stanici Fox nemají vůbec nic společného s tím, o čem se stále častěji mluví – tedy případnou kandidaturou Palinové na úřad prezidenta Spojených států.

A v tom je největší problém *žurnalitiky*. Z mediálního sdělení se stává sdělení se silným podílem public relation, sdělení politické. Jistě lze namítnout, že tomu tak ve skutečnosti nemusí být vždycky – ale to není podstatné. Důležité je, že se vedle sebe kladou mediální obsahy, jejichž hodnota je výrazně odlišná – a příjemce je přesvědčován, že tomu tak není.

Diskuse o *žurnalitice* se vede na dvou úrovních. Jeden z postojů lze zjednodušeně popsat takto: *Žurnalitika* je v podstatě dobrá věc. Umožňuje příjemcům seznámit se s názory lidí, kteří buď už v politice působí, nebo se k tomu připravují – což je důležitou službou veřejnosti. Jistě lze takový pohled přijmout jako relevantní. Pak si ale můžeme klást oprávněně otázku, k čemu vlastně média jsou. Nestačilo by mít nějaké svodky, otevřené televizní kanály nebo rozhlasové stanice plněné pouze názory různých politiků a zájmových skupin, a nechat příjemce, ať si je přečte, poslechne a sám posoudí? K tomu ale už slouží různé blogy, facebook atd. Nezaměnitelná role médií je, že jsou schopna ze záplavy názorů a stanovisek učinit analýzu, zjistit, které jsou relevantní a které marginální, a hlavně – podrobit je dalšímu zkoumání. Řečeno velmi stručně – mediální obsah by měl vznikat nikoli z toho, že kdosi cosi prohlásí, protože si to myslí nebo chce, aby si to mysleli ostatní, ale tak, že se jeho stanovisko konfrontuje s jinými a doplní o vlastní, na daném sdělení nezávisle získaná fakta.

Je až s podivem, jak často – ve srovnání se zahraničím – česká tištěná média zveřejňují články od toho či onoho politika či političky.

Samozřejmě – mluvíme o ideálním stavu. To, že ideální stav někde nastává jen výjimečně (třeba v tuzemsku), ještě neznamená, že nemůže existovat.

Je až s podivem, jak často – ve srovnání se zahraničím – česká tištěná média zveřejňují články od toho či onoho politika či političky. Nikoli rozhovor s dotyčným, ale třeba jeho úvahu nebo esej. A dokonce je někdy zařazují mezi redakční stanoviska – tedy vlastní komentáře. Ale při vši účtě k politikům – jejich názor by nikdy neměl mít ve veřejné diskusi takovou váhu jako třeba redakční komentář (opět připomínám, že je řeč o ideálním stavu). Všechno, co politik sděluje veřejnosti, ať se jednou prezentuje jako například ministr a jindy jako soukromá osoba, je sdělením politického činitele. Tak je třeba jeho slova brát a hodnotit. To není diskriminace, ale daň, kterou prostě politici platí. Podobně jako novináři (opět v ideálním stavu) nemají a nesmějí dělat politiku. To je bohužel další neblahá součást *žurnalitiky*. Snaha ovlivnit veřejné dění jinak než vahou argumentů a faktů použitých v mediálním sdělení. Novinář může mít vlastní názor a politické přesvědčení (většinou si na jejich základě vybírá i médium, pro které chce pracovat), ale nesmí je brát v potaz při posuzování faktů. Politici mu mohou být sympatičtí, či nesympatičtí, ale na rozdíl třeba od blogera to nesmí dávat najevo – a to ani v komentářích. Novináři u nás často zapominají i na to, že

Novinář může mít vlastní názor a politické přesvědčení, ale nesmí je brát v potaz při posuzování faktů.

jakákoli informace, kterou získají od kohokoli činného v politice (tedy i poradců, asistentů atd.), je jim sdělována se zcela konkrétním úmyslem, nikoli proto, že jsou někomu sympatičtí nebo dobře píšou. Měli by zvažo-

Břetislav Kovařík: Sarah Palinová

nemoc médií?

vat, či a jaké zájmy budou zveřejněním dané informace naplněny a či naopak poškozeny.

V případech, kdy se novinář považuje za hybatele politické scény, je orientace mnohem snazší - má-li takové ambice, nechť je začne realizovat - v politické straně, hnutí, jako aktivista. S vědomím toho, že vše, co napíše, bude považováno nikoli za žurnalistický útvar, ale za politické stanovisko.

Pozoruhodné zkušenosti s žurnalitkou lze získat při sledování nejen elektronických a tištěných médií, ale i z těch onlinových. Jedním z jejich největších nešvarů je nedostatečné oddělování blogů od vlastního redakčního obsahu. Někdy se dokonce blog stane zprávou. Převzme se jeho podstatná část a doplní formulací: Jak píše, jak uvádí, uvedl/a atd. Tato praxe je důsledkem tlaku na vytváření stále nových obsahů, což se stává bez využití těchto zdrojů téměř nemožným.

Ani to ale ještě nemusí být nejhorší varianta. Ta nastane, pokud se blog stane zdrojem nikoli názoru, ale informace - aniž by se dále ověřovala. To je nejklaštější příklad žurnalitky a navíc nechtěné - politik sa-

Břetislav Kovařík: Silvio Berlusconi

Břetislav Kovařík: Radek John

možřejmě píše do blogu proto, aby někoho zaujal a ten jej citoval nebo alespoň ústně přenášel dál jeho myšlenky a stanoviska. Pokud se mu poštěstí, že se s tím, co napsal, pracuje následně ve zpravodajství, pak si může jen gratulovat.

Druhá rovina diskuse o žurnalitice je neméně závažná, nicméně mnohem více teoretická. Týká se totiž obecně možnosti prezentovat své názory a postoje na veřejnosti. Zdánlivě je v současnosti takových možností mnohem víc než třeba před deseti lety. Nepochybně ano. Ale současně je to mnohem těžší a složitější. Mediální krajiny se totiž výrazně proměnily. Zájmy příjemců jsou diverzifikované. I tak masové médium jako televize se muselo přizpůsobit faktu, že nabídka je obrovská a i ty nejsilnější subjekty mají dnes nesrovnatelně menší publikum než na konci dvacátého století. Připočteme k tomu onlinovou nabídku, množství tištěných médií, rozhlas.

Břetislav Kovařík: Vladimír Mlynář

Pokud chcete, aby váš postoj zaujal větší množství lidí, musíte se dostat do těch médií, která mají největší zásah nebo prestiž – jsou dále citována. Být v co největším počtu médií – a to nejen na krátkou dobu, ale pokud možno pravidelně – znamená buď být v nejvyšších patrech politiky (ale v těch už mediální zájem přichází sám), nebo být pokud možno originální či kontroverzní. Znepokojovat část veřejnosti a část naopak naplňovat nadšením. Přicházejí s originálními, k zamyšlení nutícími názory, postoji, které přispějí k zahájení veřejné diskuse, je opravdu těžké a velká část těch, kteří se chystají k cestě nahoru, nemá čas se něčím tak složitým a nejistým vůbec zabývat. Jistá míra populismu, kritika skutečných nebo zdánlivých chyb s naznačením možnosti rychlé a jednoduché nápravy (většinou nereálné),

posměch a skandální výroky na tu či onu adresu jsou samozřejmě mnohem účinnější.

Anebo je tu ještě *žurnalitika*. Zmíněná Sarah Palinová, ať už si o jejich politických názorech můžeme myslet cokoli, je příkladem mimořádně schopné političky. Dokáže psát texty, které mají hlavu a patu. Nebo má možná kolem sebe dobré spolupracovníky. Dokáže diskutovat na obrazovce s lidmi včetně těch, jejichž názor je diametrálně odlišný. A realizuje nápady, které jiné ani nenapadnou – například její seriál o aljašské přírodě.

Být v co největším počtu médií znamená buď být v nejvyšších patrech politiky, nebo být pokud možno originální či kontroverzní.

Tedy *žurnalitika* jako protiváha populismu? To je tedy opravdu těžký výběr. Bohužel mnohdy jediný, který je k dispozici.

Autor je mediálním analytikem produkční společnosti MPP

Glosa

Jak se k žurnalitice stavět?

Pojem žurnalitika přinesl do českého mediálního světa analytik produkční společnosti MPP Milan Kruml teprve loni. Žurnalitikou, jak rozvádí v úvaze pro toto vydání Mediažurnálu, označuje činnost novinářů, kteří svou profesi využívají k budování politické kariéry, a také snahy politiků prezentovat se veřejnosti jako nestranní novináři, jakkoli toto úsilí musí nutně působit nepřesvědčivě.

Jak se k žurnalitice stavět? V obou případech záleží na jednotlivých médiích, jak se v zájmu zachování vlastní věrohodnosti a důvěryhodnosti k takovéto politické infiltraci postaví. Tentýž zájem by měl sledovat také každý novinář, minimálně kvůli své pověsti. Jakákoli jeho politická angažovanost by ho – potažmo médium, pro které pracuje – připravila o záruku, že poskytuje maximálně objektivní, nezkrasovaný a vyvážený popis dění. Jednostrannost nebo účelovost předkládaných informací je díky možnostem ověřit si jejich pravdivost z dalších zdrojů poměrně snadno odhalitelná. Další podmínkou je pak důsledné oddělování zpravodajství od publicistiky či komentářů.

Novinář si obvykle vybírá médium, pro které hodlá pracovat, podle svých názorů a podle jeho zaměření a redakční politiky. A ta by měla být – a v případě seriózních médií je – ohraničena etickými zásadami, mezi něž patří zákaz zneužívání novinářského působení k osobním cílům, zejména k politické činnosti. Obzvláště to platí v veřejnoprávních médiích, která musejí dbát na svoji nestrannost a nezávislost.

O tom, že tyto sebezáchovné mechanismy v českém prostředí fungují, svědčí případy z nedávné minulosti, například striktní reakce na senátní kan-

didaturu televizní moderátorky za jednu z politických stran před pěti lety nebo postoj vedení jednoho týdeníku k funkcionářství redaktora u Mladých křesťanských demokratů. Oba dotyční museli v obou médiích skončit. Stejně jako reportér komerční televize kvůli otevřenému dopisu, v němž vyzval někdejšího premiéra k odstoupení kvůli jeho tvrzení, že pracoval pro stranu z opačného politického spektra. Obezřetně se zachovala i veřejnoprávní televize v případě svého redaktora, který se před třemi lety podepsal pod iniciativu na podporu jednoho prezidentského kandidáta. Byl upozorněn na porušení povinnosti související s vykonávanou prací a dočasně mu byla snížena mzda. Za výjimku potvrzující pravidlo může být považována opakovaná kandidatura redaktora levicového deníku za stranu, která je s listem přes vydavatele propojena.

Jedině důsledným dodržováním podmínek nestrannosti mohou média úspěšně čelit podezřením, že kritické články o jedné části politického spektra nezveřejňují na objednávku protistrany, a dostát základnímu poslání novinářů.

Martin Horák
redaktor ČTK

Stalo se

Slezská tisková fotografie 2010

O umění okamžiku, výběru perspektivy a o tom, co znamenají fotografie v proudu času, se hovořilo ve čtvrtek 10. března 2011 na vyhlášení výsledků osmého ročníku soutěže Slezská tisková fotografie. Letos obdrželi pořadatelé – Slezská knihovna v Katovicích a Regionální sdružení Syndikátu novinářů České republiky v Ostravě – na 562 fotografií od 63 autorů. Do výstavy ze soutěže ve Slezské knihovně vybrala porota 156 prací.

Mezinárodní porota v čele s prof. Marianem Oslislem, rektorem Akademie užitého umění v Katovicích, musela rozlousknout tvrdý oříšek. „Snažili jsme se diskutovat u každé fotografie, a byly to skutečně bouřlivé debaty, protože si myslíme, že se dokážeme vzájemně přesvědčit,“ řekl na vyhlášovacím večeru rektor Oslislo. Všeobecný souhlas se ale týkal vítězné fotografie *Osamělost* od Romana Koszowského (fotoreportéra týdeníku *Gość Nie-*

dzielny), který se rovněž stal vítězem putovní ceny Złoty druh. Vítězná fotografie zachytila Jaroslawa Kaczyńskiego během poutě do svatostánku v Piekarach Śląskich.

Druhou cenu získal Arkadiusz Ławrywniec za cyklus *Powodeń v Bieruni* a třetí Marcin Kucharski za cyklus *Sírové peklo*. Cena Krystyny Bochenek (cena čtenářů Slezské knihovny) připadla v tajném hlasování Radosławu Kaźmierczakovi za poetickou fotografii *Władysław Tom-*

czyk, houslista, 61 let z cyklu Katovičané. „Kromě fotografického řemesla a nápadu je ve fotografii nejdůležitější rozhovor,“ přiznal vítěz při přebírání ceny, kterou věnovala rodina patronky.

Letos, stejně jako vloni, byla udělena cena Jana Suchana. Obdržel ji za cyklus zaměřený na dětské osudy (*Haiti*) Józef Wolny. Uděleny byly i dvě ceny (finanční a grafiky Andrzeje Urbanowicze) věnované sdružením Katovice EHK 2016; obdrželi je Arkadiusz Gola za fotografii ze *Świętochłowic Festyn* a Artur Jastrzębski za fotografii z cyklu *Velká voda v Paprocanech*.

„Pro ocenění skvělých fotoreportérů, kteří ovlivnili současnou podobu reportérské fotografie ve Slezsku, Polsku i Evropě a kteří už tak často fotoaparát do ruky neberou, byla ustanovena cena Wielki Splendor Śląskiej Fotografii Prasowej,“ oznámil ředitel Slezské knihovny prof. Jan Malicki. Obrovský potlesk následoval po vyhlášení prvního vítěze ceny – Józefa Makala, legendy mezi slezskými fotoreportéry a mistra novinářského rozhovoru.

Českým mediálním patronem výstavy otevřené ve Slezské knihovně do konce března byl portál i-region.eu.

M. Radłowska-Obrusnik

Katovice

Roman Koszowski: *Osamělost* (Gość Niedzielny), 2010

Foto z archivu Slezské knihovny

■ Dušan Havlíček, Václav Burian

Jiří Pelikán řídil Listy, časopis československé socialistické opozice, s redakčním kruhem, jehož složení bylo v různých časových obdobích doplňováno a někdy i obměňováno. Jeho členy byli – v abecedním pořádku – Dušan Havlíček, Zdenek Hejzlar, Milan Horáček, Vladimír Horský, František Janouch, Cyril John, Karel Kaplan, Jiří Kosta, Karel Kyncl, A. J. Liehm, Artur London, Zdeněk Mlynář, Adolf Müller, Josef Pokštefl, Michal Reiman, Radoslav Selucký, Milan Schulz, Jan Skála, Lubomír Sochor, Daniel Strož, Ota Šik, Zdena Tomínová, Vladimír Tosek, Ruth Tosková, Čestmír Vejdělek. Na tvorbě časopisu se ovšem podílelo i mnoho dalších spolupracovníků, zejména z Československa, jejichž jména nebyla z pochopitelných důvodů uváděna. Poté, kdy byl Jiří Pelikán zvolen poslancem Italské socialistické strany do Evropského parlamentu, se počátkem roku 1982 vedení redakce ujal Vladimír Tosek a po jeho smrti Čestmír Vejdělek. Jiří Pelikán však zůstával aktivním šéfredaktorem časopisu po celou další historii časopisu. Od roku 2003 vydávají Listy Václav Burian a Tomáš Tichák.

Byl jsem vyzván, abych zavzpomínal na začátky Listů v zahraničí. I řekl jsem si, proč vzpomínat, když mohu autenticky citovat z korespondence s Jiřím Pelikánem. V průběhu dvaceti let jsme si napsali na 180 dopisů, z nichž se většina tak či onak týkala Listů. Omezím se, nebo se o to aspoň pokusím, na prvopočátku, protože celý příběh Listů v exilu do patnácti či dvaceti minut sméstnat nedokážu.

Na můj první dopis, který jsem Jiřímu Pelikánovi poslal ze Ženevy na podzim roku 1969, mi odpověděl do Londýna 12. listopadu 1969:

...Já sám jsem již dva měsíce v tom, čemu se říká exil, a pořád se s tím nemohu vyrovnat. Jsem ovšem pevně přesvědčen, že jsem jednal správně a že to jednou pochopí i naši přátelé doma, až bude příslušný časový odstup... Člověk se nesmí bát žádné práce. Já si hledám takovou, která by mně dala minimální životní podmínky a při tom dost času a nezávislosti, abych mohl psát a pracovat pro naši věc...

Ovšem člověk musí mít nejdříve nějakou existenciální základnu, tu teď hledám...

A o měsíc později mi napsal:

...lidé potřebují povzbuzení, že jejich odpor má nějaký smysl a perspektivu. To je a bude náš hlavní úkol, kromě informování světa... Ovšem jak to dělat a hlavně jak se k našim lidem dostat, o tom si musíme důkladně pohovořit... Nejspíše na jaře bychom se měli v úzkém kruhu sejit, protože nikdo z nás na to sám nestačí...

A tak se také stalo. V květnu 1970 se u jezera Como sešla – z iniciativy a na pozvání Jiřího Pelikána – první nepočtená skupina, Ota Šik, Josef Pokštefl, Adolf Müller, Zdenek Hejzlar a další, na které všechno vlastně začalo.

A. J. Liehm, jeden z klíčových spolupracovníků Listů, který na schůzce v Como chyběl, protože se musel v té době už vydat za pra-

Jiří Pelikán

Foto archiv Listů

ci do USA, o podnětu Jiřího Pelikána napsal v roce 2004:

...Hned na podzim 1969 přišel Jiří Pelikán s návrhem, abychom v emigraci, která pro nás právě začínala (do října 1969 jsme věřili, či urputně chtěli věřit, že se záhy vrátíme), pokračovali ve vydávání Listů. Zprvu jsem byl proti. Můj argument byl prostý: většina těch, kteří LN, LL či Literárky dělali, zůstala doma a my nemáme právo si titul přisvojit. Rozhodně ne bez jejich souhlasu. Když pak ten souhlas přišel, sehnal Pelikán pár grošů... Nejvíce pomohli italské socialisty, a tak už v roce 1970 vyšlo první číslo „římských“ Listů...

Pro zpřesnění dodávám, že v té době byla řeč o Literárních listech, týdeníku Svazu čs. spisovatelů, a dvě zvláštní čísla, která byla vydána v roce 1970 měla vskutku formát Literárrek. Skutečně »římské LISTY«, jejichž 40. výročí si tu připomínáme, přišly o chvíli později. V dopise z října 1970 mi Jirka mimo jiné psal:

...Podle dohod se zdejšími a francouzskými tis-kem jsem si vypočítal, že bych mohl vydávat LISTY od 1. ledna 1971... pravidelně, a to jednou za dva měsíce. Jednak kvůli ceně, jednak produkce zde trvá měsíc, jednak to chci zaměřit hlavně domů a ta doprava různými cestami taky trvá. Přitom chci podle doporučení z domova aspoň 50 procent obsahu věnovat reprodukci článků, proje-vů a zpráv o tom, co se děje ve světě v souvislosti s ČSSR a soc. blokem, co se dnes doma nedozví a co potřebují vědět spíš než naše úvahy o kapitalismu či minulosti.

Chci sestavit redakční radu a pozvat do ní Edu G., Otu Š. a další, včetně Tebe. Napiš, zda souhlasíš a co pro věc můžeš udělat...

A pak už mi přišel Jirkův dopis z 26. ledna 1971:

...Poslal jsem Ti v těchto dnech první číslo „Listů“, které budou nyní vycházet pravidelně jako dvouměsíčník. Doufám, že se přihlásíš k odběru a hlavně, že budeš spolupracovat...

...Kromě tohoto čísla dostaneš balíčkem dalších 10 výtisků s prosbou, abys je nějakým způsobem pomohl dopravit domů, kam jsou především určeny. Ovšem pro lidi, trvale žijící venku to je jen na ukázkou s tím, aby si to předplatili (10 DM ročně), což není tolik a nám to pomůže...

(Mimoходом: když jsme se koncem roku 1978 dohadovali o obsahovém zaměření Listů, dozvěděl jsem se od Jiřího, že Listy mají 2500 předplatitelů.)

Tak začala historie, jak jsme si zvykli říkat, »římských« Listů.

Nepochybuji, že si mnozí z vás umí představit, jak se dělají noviny. Pak si ale ještě představte, jak se dělají, když je šéfredaktor, korektor, sestavovatel, finančník, smírčí soudce autorů a expeditor v jedné osobě v Římě, redaktoři a přispěvatelé roztroušeni po celé Evropě

L LISTY

Leden 1971, č. 1

Časopis československé socialistické opozice

Proč nesmíme mlčet?

Čtenář, který navzdory ceně dostane do rukou tento nový časopis si jistě položí otázku: Proč právě "Listy" a co jimi chceme říci?

Dnes se ukazuje stále jasněji, že jedním z hlavních cílů okupace naší vlasti bylo udusit v zárodku rodící se svobodu názorů a slova, neboť stalinští byrokraté v Moskvě, Berlíně, Sofii, Varsávě i Budapešti měli strach z úspěšné "pražského jara" a nakažlivosti jeho příkladu pro obyvatele svých zemí. Tlumochníkem tohoto svobodného minulé — často jistě i rozporného, ale právě proto demokratického — byl především český a slovenský tisk, jakož i rozhlasová a televizní žurnalistika. Ne úbohodu právě proti nim směřovaly nejprudší útoky zahraničních i domácích stalinových byrokratů již před 20. srpnem 1968 a ne náhodou se právě tisk, rozhlas a televize staly jednou z prvních obětí represivních opatření t.zv. nového vedení, nastoleného v dubnu 1969 okupační mocností.

Právě proto považujeme za svou povinnost pokračovat v boji a činnosti našeho pokrokového socialistického tisku i ve ztížených podmínkách. "Listy" chtějí při tom navázat na činnost a tradice nejen Literárních listů, ale i Reportéra, Politiky, Kulturného života, Smeny, Žitka a dalších českých a slovenských novin a časopisů, které byly okupačním režimem dočasně odsouzeny k mlčení.

Tím je dána i základní ideová náplň našeho časopisu: navazovat na myšlenky demokratického socialismu z r. 1968 a současně být tlumočnickem odporu našeho lidu proti okupaci a t.zv. normalizaci. Jsme totiž přesvědčeni, že velká část našich lidí opravdu upřímně podporovala hnutí za obrodu socialismu v r. 1968 a že jeho základní směr — přes mnohé chyby a nedůslednosti — ukazuje stále jediné východisko z politické, ekonomické a morální krize naší společnosti.

Jestliže na jedné straně chceme navázat na myšlenkové bohatství všech dokumentů a diskusí z období "pražského jara", pak na druhé straně nechceme a nemůžeme ustrnout pouze na tom, co bylo řečeno a vykonáno v polednovém období r. 1968. Vývoj se totiž nikdy nevrací zpátky a kronik toho naše národy prodělaly okupací trpkou novou zkušenost, která se musí promítnout do našeho uvažování o budoucnosti naší země.

V tomto smyslu se hlásíme k Prohlášení Socialistického hnutí čs. občanů, zveřejněného doma i ve světě k 28. říjnu 1970, jehož plný text publikujeme v tomto vydání. Leccos by jistě mnozí z nás formulovali jinak, ale teď není vhodná doba pít se o formulace. Hlavní je zásada, že je nutno pokračovat v aktivním boji za osvobození naší země od okupace a za právo našeho lidu volit si svou vlastní cestu k socialismu, který by odpovídal našim tradicím, podmínkám, mentalitě a hlavně vůli většiny našich obyvatel.

Ona "šance" pro náš lid, jak se o tom mluví v závěru zmíněného prohlášení, se totiž naskytne dříve, než si to mnozí dovedou představit. Ale není jen ve "vnějších podmínkách": ve změnách ve vedení KSČ, v rostoucí opozici v jiných socialistických zemích, ve vstupu lidové Číny do světové politické hry a s tím spojené překonání hegemónismu USA a SSSR a uvolnění prostoru pro ostatní národy a státy, v diferenciálním procesu v mezinárodním komunistickém hnutí, v prudkém nástupu národů "třetího světa" i v rostoucí vůli národů Evropy překonat blokovou politiku a uplatnit svou vlastní úlohu. Jistě, v těchto i dalších vývojových tendencích jsou skryty ony "příští šance". Ale ta "hlavní" šance je v nás. Spočívá v tom, aby si naši lidé uvědomili svou sílu a zvládli se strach z dnešní moci, která je brutální ve svých činech i ve své předstírané jistotě, ale která se třese před lidem. Aby přestali jen pasivně čekat a začali za svá práva bojovat všemi dostupnými prostředky. Proslavné události v Polsku dokázaly názor, že dokáže bojové vystoupení dělníků a mládeže v zemi, která je také kontrolována sovětskými vojsky.

1

Listy před čtyřiceti lety a dnes

Dušan Havlíček

Foto archiv Listů

a Americe, když tiskaři neznají češtinu, čtenáři a autoři za železnou oponou, rukopisy se přepisují na rozviklaných psacích strojích a posílají poštou, ta italská pošta byla v tom čase nejpomalější snad na celém světě, peníze se musejí shánět, kde se dá, a také přidávat z vlastních... Jen několik ukázek:

Z Říma mi v září 1970 píše Pelikán:

...Literárky se - bohužel - zdrží, protože kluci to měli nechat tisknout ve Vídni a tam to někdo zkurvil, chtěli moc peněz a vůbec. Takže jsem to nechal převézt sem, a zde to zase trvá. Budou hotové začátkem října...

Starosti v různých podobách pronásledovatele Listy a jejich vydavatele po celou dobu římské existence.

Řím, 4. března 1972

Já zas mám pro změnu table, protože kvůli Ochettovi zde byl okolo mě takový rámus v novinách a naše vláda přímo žádala italskou, aby mne vypověděla a zakázala Listy. Italové se zavazali, že když naši pustí Ochetta, tak oni zastaví „proti-československou kampaň“, a proto mně RAI-TV neobnovila dosud smlouvu na tento rok a vypadá to tak, že to už asi neudělají, protože je to státní podnik a oni se bojí, že jim naši vypoví jejich korespondenta z Prahy, takže jsem se ocitl trochu ve finančním loji. Vzal jsem rychle přednášky na letní semestr na Univerzitě (moderní dějiny po 2. světové válce), což mně ale zabere hodně času a přitom to vynese málo peněz. Musím se současně po něčem rozhlížet, a to je teď mizérie, protože v květnu budou předčasné volby a nikdo o ničem do té doby nechce mluvit...

V jednom pozdějším dopise si Jirka postěžoval na komplikovanou práci s vydáváním.

Řím, 4. dubna 1976

... Snažím se letos vycházet pravidelně, což je důležité pro odběratele, i když mi to dělá osobní obtíže, protože buď musím číslo připravovat, pak dvakrát korigovat a dělat „špigl“ a pak expedovat, což znamená, že jsem skoro pořád na štíru s termíny a jinými úkoly, zvláště cestami. Abych byl

upřímný, ty cesty mě už nebaví, ale jsou pro mou práci důležité. Čekám teď s napětím, zda mně Bayerischer Rundfunk prodlouží smlouvu o externí spolupráci, která končí 30. dubna. Po závrtném pádu liry je to tím důležitější vydělávat v DM - i na německé poměry málo - a žít z toho zde. Příslib mám, zájem mají taky, ale to víš, jak to v těch institucích chodí, kdekdokdo do toho vrtá a tak se nikdy neví, co z toho nakonec dopadne. Ovšem hlady nezemřu, to se nebojím. Zde v Itálii mám nyní tolik žádostí o články, že musím odmítat, jednak bych to nestačil a jednak se člověk nesmí moc opakovat, to by se opotřeboval. Ale těší mě, že o můj názor stojí...

Okruh spolupracovníků se rozrůstal a množily se podněty k vzájemné koordinaci. A tak je Jirka koncem června 1972 sezval na schůzku v Miláně, pro kterou tam zajistil podmínky. O této schůzce napsal:

...Časopis Listy vychází pravidelně již rok a půl a podle ohlasu čtenářů doma i v cizině se dá usoudit, že přes všechny nedostatky plní potřebné poslání. Ve snaze zlepšit účinnost tohoto časopisu jako nástroje opozice proti okupaci a normalizaci a v hledání pozitivního programu našeho boje, chceme svolat pracovní poradou spolupracovníků „Listů“...

...Pracovní porada je úzká a neveřejná, bez jakékoliv publicity. Výběr účastníků je proto omezen na okruh osob, které aktivně spolupracují

L

LISTY

dvojměsíčník
pro kulturu a dialog

ročník XII

40 LET

číslo 1/2011

Cena 69 Kč/2,60 €

www.listy.cz

Jiří Vančura
Lidé kolem inkubátorů

Cena Příloha 2010:
Anton Otte

Jiří Koubek
Check-out Republic

Michael Týrala
Neviditelní mentální

Erazim Kohák
*Háček a Němec,
Stalin a Česí*

Václav Klusoh
a úsměvné neuvěřitelnosti

László F. Földényi
Maďarsko: Svoboda či smrt

Greg Evans
a zahraniční tisk v USA

Jonáš Hájek
hořící

Při studiu a já jsem chodil do špiškové mramorové hospody v centru Prahy. Když jsem poprvé vešel, quartil jsem za barva velkou sňůku mužských sáčků, bas, plášků a obrovit Vladimíra Iljče Lenina. Okamžitě jsem se zarazil: „To vypadá le kromasovské! Předně proč!“ řekla jsem kamarádům. Ale oni se jen smáli. – „Je to jen legnare, nachápeš?“ – „Ne.“ přitvářel jsem se a myslila jsem to s úsměv. Dodáváš nachápeš, v čem ta legnare spočívá.“

Rozy A. Bursova

mosty
časopis pro kulturu a dialog

s „Listy“. Nejde tedy o nějakou reprezentativní poradu opozice či určitého jejího politického proudu a v tomto smyslu můžete odpovídat na případné dotazy, aby se předešlo jakýmkoliv nedorozuměním...

Na tomto setkání v Miláně vytvořili účastníci volné sdružení Skupinu LISTY. Takové schůzky se pak konaly víceméně pravidelně,

Setkání v Senátu PČR: zleva Petr Pithart, Vlasta Chramostová, Dušan Havlíček

Foto archiv Listů

většinou v Kolíně nad Rýnem, kde mohli spolupracovníci diskutovat o obsahu časopisu i o další spolupráci.

Na jedné ze schůzek Skupiny LISTY jsem Jirkovi slíbil, že mu budu připravovat rukopisy pro tisk. Po čase mi Pelikán napsal:

Řím, 4. října 1975

...jsem dojat! Dojals mně tím, jak rychle jsi vyhověl mé žádosti (a perfektně) a dojala mne i italská pošta, že tak rychle Tvou zásilku doručila. Jsem dojat tak, že Ti hned odpovídám, abych Ti poděkoval (bodejť bych nadával!) a dal Tě za příklad ostatním. Já už jsem si v duchu říkal, jak Tě chytím za rohy a příště na poradě někde budu moci říci: Vzpomínáte si, že např. Havlíček nabízel pomoc, a když jsem mu poslal nějaké materiály, tak se odmlčel – a tak je to s váma se všema! A Tys mně to zatím tak krásně překazil! Konečně budu mít „kladný příklad“ a doufám, že strhne i ostatní váhavce.

Ovšem příště Ti budu posílat materiály s větším odstupem, abych Tě tak nehonil, i když člověk nikdy neví, i fofry jsou nevyhnutelné v mnoha případech...

Od té doby jsem dostával spoustu rukopisů a naše korespondence nabyla na intenzitě. Psali jsme si, co se povedlo a co se nepovedlo. Jen malá ukázka z mého dopisu z roku 1976:

Posílám Ti dnes několik rukopisů ze zásilky, kterou mi Jirka D. v pořádku předal. K tomu několik poznámek:

K článku Nemístné mesiášství

Ještě jsem si ani nestačil rukopisy prolistovat, a už jsem obdržel dopis od Ády, v kterém žádal, aby na jeho recenzi nebylo nic měněno, že prý bude podepsán on, nikoliv redakce atd. A vůbec, proč prý to děláš, že „nejsou přece malé děti“, aby za ně někdo formuloval jejich názory. Odpověděl jsem mu obratem, abych mu vysvětlil nezbytnost a samozřejmost redigování příspěvků. Pak jsem

mu napsal ještě jednou, když jsem mu posílal upravený rukopis.

Po mém prvním dopise Áda trochu zjihnul a v druhém mi stručně oznámil: „...Já mezitím dostal opravený rukopis. Se vším absolutně souhlasím. Vřelý dík...“

Konflikt tedy k veškeré spokojenosti odstraněn...

K příspěvku Sovětská krize (autor Vltavský)

Za takové články aby Ti pánbůh ručičky pozlatití ráčil. Nejen, že je to psáno levou zadní nohou, ale objevují i věcné nejasnosti, které jako neekonom nemohu opravit. Místy to ani nedává pořádný smysl...

...Články tohoto druhu by snad měl příště nejprve ověřit nějaký světem protřelý a ve statistikách honěný ekonom; já už bych se pak staral jen o jazykovou a stylistickou úpravu.

A pak přišla Charta 77 a s ní další noví či staronoví spolupracovníci pro Listy. V březnu 1977 Jiří píše:

...Od začátku Charty 77 jsem neměl ani jednu neděli volnou a vůbec dnes nechápu, jak jsem to přežil: byly telefonáty celé dny i noci (vážené lidi volali i ve 3 a 4 ráno, protože přes den prý se nedovolali). Mezitím jsem dvakrát musel vyrazit „do světa“ a přiznám se, že pokaždé jsem se vrátil úplně mrtvý a že se skoro modlím, abych mohl zůstat měsíc v Římě a nemusel nikam jezdit. Už to nějak nesnáším...

Odpověděl jsem mu 20. května:

...Právě jsem dolouskal druhé číslo Listů a chci Ti sdělit, že je velice dobré a bohatě přispí-

vá k vyjasnění poněkud pochmurné situace, jak se vytvořila po živé kampani antichartistické.

Obsahově a argumentačně je znamenitý článek Mlynářův. Myslí mu to politicky, je to hoch „bez emocí“, machiavelistickou školu nezapře a soudruhům u moci vidí až do žaludku. Podařil se mu nemilosrdný rozbor, který přesně zařazuje věci na místo, kam patří. Jsem moc rád, že se Ti podařilo tento článek získat: je to ta odpověď, po které jsem tak naléhavě volal před časem, když jsem Ti psal, že se s novou situací musejí vyrovnat především kamarádi „doma“, protože jen oni jsou schopni ji jak se patří a se znalostí okolností, které nám nutně unikají, rozebrat a posoudit. Z Mlynářova článku čtenář teprve vidí mimořádný a pozitivní význam Charty 77...

Po příchodu Zdeňka Mlynáře do exilu se připravovala schůzka Skupiny Listy v Kolíně nad Rýnem. Jiří Pelikán mi k tomu napsal v srpnu 1977:

Pokusím se se Zdeňkem Hejzlarem to lépe připravit, aby debata byla konkrétní a konstruktivní, i když nevylučuji, že se to zase zvrhne do debaty o organizaci a funkcích. Zdeněk Mlynář si také myslí, že bychom se v exilu měli nějak „zinstytucionalizovat“... Informoval jsem ho o stavu a dosavadních námitkách, snad to pochopil. Zdeněk M. je teď mezi námi funkčně „nejvyšší“ a podle toho bychom ho taky měli zapojit do práce, počítá s tím. Byl bych nerad, aby z toho vznikl jakýkoliv spor mezi námi. On sám mně řekl, že pražské vedení a vnitro přímo počítali s tím, že my dva se neshodneme, že budeme bojovat o vedoucí pozici v exilu a že z toho vznikne další rozkol. Já osobně žádné ambice nemám, takže z mé stránky tento spor vyvolán nebude a věřím, že i z jeho ne, půjde jen o užitečné rozdělení úkolů...

Doufám, že budeš moci přece jen do Kolína přijet. Kdybys skutečně nemohl, napiš aspoň svoje náměty... Mám takový pocit, že po 10. výročí bychom měli charakter Listů změnit: aktualit bude méně, proto bychom mohli přejít na čtyři čísla v roce, rozsáhlejšího obsahu, kdy by hlavní váha byla na článcích a studiích reflexivního, trvalejšího charakteru plus překlady významných článků ze světa... Zatím musíme nechat Listy, jak jsou, aby si Husák nemyslel, že ustupujeme. Jistě do konce roku 1978. Ovšem problém budou prachy a čtenáři. Velká část Listy totiž odebírá právě kvůli zprávám z domova, které jinde nejsou, a o teoretický časopis by ztratila zájem. Z domova zas „jádro opozice“ vzkazuje, že nemáme otiskovat dokumenty, které doma stejně kolují (ovšem jen mezi nimi), však to znáš. To všechno bychom měli promyslet a připravit pro redakční radu a pak eventuelně pro ten širší „kruh“...

Protože jsem nevěděl, zda se do Kolína dostanu, napsal jsem mu svůj názor:

...znovu zdůrazňuji, jediné co stojí za debatu, je obsah a zaměření Listů. A kecat do toho mů-

žou vlastně jen ti, kteří se na té práci podílejí, protože tím svým podílem vyjadřují, že se za ně cítí spoluodpovědní. Odtud pramení můj návrh, abychom se omezili na redakci, redakční radu. Jestli si někdo myslí, že může vybudovat organizaci jiného druhu, nějakou „partaj reformních socialistů v zahraničí“, tak ať to zkusí, ale za sebe Ti říkám, že do něčeho podobného nikdy nepolezu...

...Charakter novin se nedá měnit skokem, to bys musel jejich vydávání zastavit a začít vydávat něco ale docela jiného. K takovému kroku se lze odhodlat, když je zřejmé, že časopis vyčerpá svou funkci.

Mně se to nezdá. Listy se mohou a mají proměňovat postupně, jeden druh informací vymizí, jiný se začne objevovat atd. Bude-li aktualit méně (a jak to víš, vědělš dopředu, že v roce 1977 přijde CHARTA?), bude se jich i méně publikovat. A jen prosím Tě nevěř, že někde vydoluješ mir nix týr nix nezbytné zdroje dostatečných reflexních úvah. Kdyby tady takové úvahy byly, cožpak bys je byl neotiskl?

Zde už bych však zabíhal daleko. Tu už nejde o začátky Listů, ale o jejich vývoj jako exilového časopisu. Na rutinu nebylo pomysleno, vývoj byl časem dramatický a s tím bylo nutné se vyrovnávat. Jiří Pelikán byl po celou dobu neúnavně aktivní vedoucí zodpovědnou osobností časopisu Listy. Nepolevil ani poté, když byl v roce 1979 a pak znovu v roce 1984 zvolen italským poslancem Evropského parlamentu. Vytrval a dovedl Listy až do Prahy.

Dušan Havlíček

Autor byl spoluzakladatelem Listů. Předneseno na Setkání u příležitosti čtyřicátého výročí vzniku římských Listů, které se konalo 17. března 2011 v Senátu Parlamentu ČR.

Je bezvadné dělat časopis, jehož nejstarším autorem táhne na devadesátku a nejmladší mají kolem dvaceti; a ti autoři žijí všude po světě. Starší musejí kdysi z vlasti odejít, a už v cizině zůstali, ti mladí prostě cestují a studují po světě. V příběhu Listů i osobních příbězích lidí z jejich okruhu je československá historie nejméně od konce první republiky po dnešek přirozeně přítomná. I já se mohu setkávat s dozvuky vztahů v exilu – včetně osobních napětí, ale zároveň ochoty setkat se při dobré věci bez ohledu na nezajizvené nebo ne zcela zajizvené křivdy. Spousta velkých románů. Nebo jeden mnohasvazkový, s důmyslně propletenými ději.

A mohu dodat něco docela osobního, snad zábavného? Nevím, jestli je má existence pro lidstvo užitečná, ale když už jsem tím redaktorem Listů: mí rodiče se seznámili ve vile sochaře Julia Pelikána, otce Jiřího, zakladatele Listů. Tohle snad není román, ale povídka ano. Táhne se od konce 50. let minulého století po začátek nového tisíciletí.

Václav Burian

redaktor a spoluvydavatel Listů

Knihy

Vzpomínka na balkóny

Balkón – fenomén listopadu 1989

Nakladatelství
Eva-Milan Nevolet 2010

Novinář Karel Sedláček byl v listopadu 1989 zastupcem šéfredaktora Svobodného slova. S Milanem Nevoletem, který byl v té době výrobním a obchodním náměstkem Melantrichu, sepsali společně publikaci *Balkón – fenomén listopadu 1989*.

Na balkóně Melantrichu se v onom historickém týdnu střídalo množství osobností. Autoři líčí spontánní a improvizovaný vývoj událostí, který již nemohli zvrátit později odhalení komunističtí pohrobci a spolupracovníci StB, nasazení v budově i v redakcích po celou dobu totality, zpracovávající informace z odposlouchávacích zařízení, jejichž existence se rovněž prokázala. Vše bylo popsáno již mnohokrát, ale se svým svědectvím přicházejí oba autoři poprvé.

A samotný závěr publikace: Skupina ješitných a neschopných partajních „hochů“ z vedení Čs. strany socialistické... odmítla v pozdějších týdnech vypracované projekty na rozvoj a akciové uspořádání podniku, trváním na dodržování tvrdé partajní linie vyhnali z Melantrichu řadu schopných lidí a přivedli podnik k úplnému krachu. Část byla rozkradena, rozprodána a jeden ze symbolů kulturního dědictví národa, ale i jeden z fenoménů té něžné revoluce zmizel v nenávratnu...

Text provází množství dobových snímků Drahomíry Srbové a Květy Venoušové, které v té době byly rovněž pracovníci nakladatelského domu v Praze na Václavském náměstí, kde se odehrávaly první manifestace.

Miroslav Sígli

Výprava do historie českobudějovického hokeje

Ladislav Lhota: Velký příběh českobudějovického hokeje

Nakladatelství Růže 2010

Dva dny před Štědrým dnem se v Press klubu Syndikátu jihočeských novinářů v Českých Budějovicích uskutečnil slavnostní křest čerstvě vydané knihy dlouholetého člena Syndikátu novinářů ČR Ladislava Lhoty *Velký příběh českobudějovického hokeje*. Publikaci vydalo Nakladatelství Růže za velké podpory českobudějovického hokejového klubu HC Mountfield, jmenovitě jeho generálního manažera a bývalého reprezentanta Františka Jouna.

Knihu společně pokřtily hokejové legendy: mistr světa z let 1976 a 1977 a trojnásobný držitel Stanleyova poháru Jaroslav Pouzar, mistr světa z roku 1949 František Vacovský, František Joun a devadesátiletý Václav Lenc, jenž hrával za českobudějovický AC Stadion už v Českomoravské lize za druhé světové války. „Pan Lenc je dosud úžasně vitální člověk a hodně mi pomohl při práci na knížce, za což mu moc děkuji a vážím si toho,“ prozradil autor knihy Ladislav Lhota.

Velký příběh... je podrobnou výpravou do historie českobudějovického hokeje, jehož

kořeny sahají až do roku 1928. Čtyři sta padesát stran formátu A4 přináší podrobné statistiky, množství doposud nezveřejněných fotografií, medailonky hráčů a trenérů a především text zachycující stoleté dějiny hokeje v královském městě Českých Budějovicích.

„Jsme rádi, že někdo konečně podrobně zachytil historii českobudějovického hokeje, a doufáme, že příkladu novináře Ladislava Lhoty budou následovat i jiné jihočeské kluby,“ shodli se přítomní

hokejisté i novináři.

„V přítomnosti řady novinářských kolegů jsem přijal s povděkem příležitost poděkovat hokejistům, jejich rodinným příslušníkům a přátelům, bez jejichž pomoci bych se neobešel, všem, kteří mě podporovali na čtyři roky trvajícím cestě za Velkým příběhem českobudějovického hokeje. Příprava knížky mne obohatila o nové zkušenosti, odhalil jsem dosud opomíjená nebo téměř zapomenutá historická fakta a poznal jsem detailně mnoho lidských příběhů,“ dodal autor.

Jana Holoubková

Ani kreditka, ani volná vstupenka

*Velkou diskusi vyvolal u části našich členů článek v minulém Mediažurnálu nazvaný **Syndikátní průkaz není bankovní kreditka**. Mohu tedy být, coby jeho autorka, velmi spokojena. Byl to totiž jeho hlavní cíl – vyvolat debatu o problémech, o kterých jsme doposud mlčeli. Syndikátní průkaz skutečně není automatickou vstupenkou kamkoliv. Je sice zvykem, avšak současně také pouhou dobrou vůlí pořadatelů, že novinářům umožňují bezplatný vstup. Žádná smlouva, která by tento zvyk garantovala neexistuje a v praxi je jednoduše neproveditelná.*

Účastníky diskuse k výše uvedenému článku ale zaujala především zmínka o zneužívání novinářských průkazů. Někteří dokonce vyslovili pochybnosti, zda je to pravda. Fakt, že jsme něm doposud nepsali ale neznamená, že tomu tak není. Někteří skutečně mlčeli v domnění, že tyto problémy vůbec neexistují, jiní zase z obavy před pranýřováním naší organizace, jiní prostě z obyčejného studu za ty, kteří se nechovají, jak by měli.

Ano, milí, kolegové, novináři. Opravdu jsou mezi námi členové, kteří zneužívají syndikátní průkaz, skrývají za něj své často neomalené vystupování na veřejnosti nebo jej používají k vynucování něčeho, nač nemají automatický nárok. A vůbec to přitom nemá nic společného s faktem, že v současné době řešíme potíže s bezplatnými vstupy novinářů na různé kulturní akce.

Tato, původně okrajová, zmínka v článku byla vlastně pouhým malým poodhalením roušky, která doposud problém některých nereseriozních kolegů ukrývala. Ač se týká malé části naší členské obce, přesto jej já i celé grémium považujeme za natolik zásadní, že jsme jej zahrnuli mezi programové priority roku 2011. Bude důkazem i fakt, že už jsme letos kvůli zneužívání novinářského průkazu některé členy ze SN ČR i vyloučili.

Z některých emailů, které k tomuto tématu do redakce dorazily, je patrné, že se jejich pisatelé cítí být zaskočení a uražení zmínkou, že mohou být dávaní dohromady s podobným jednáním. Není divu. I mně samotné to vadí a předpokládám, že každému normálně smýšlejícímu člověku. A právě proto je třeba o něm mluvit, psát a vyvozovat důsledky ze všeho, co by mohlo naši novinářskou organizaci a její členy diskreditovat.

O tzv. holubích letkách se mezi sebou bavíme docela otevřeně a přitom jsem k nim za poslední léta nečetla být jeden jediný článek. Otravují nás i naše hostitele. Snižují náš kredit. Kvůli holubím letkám si na tiskové konferenci

často nedáme ani kafe, aby nás s nimi pořadatelé neházeli do jednoho pytle. Připadá vám to normální? Mně ne. Nazýváme věci pravými jmény a pošleme k šípku všechny ty, kteří nám dělají ostudu! Možná, že i kvůli nim někteří organizátoři tolik zpřísňují pravidla vstupu na tiskové konference, výstavy, premiérové projekce apod.

Samotný fakt, že některé státní kulturní (hlavně pražské) instituce omezují vstup do svých prostor na syndikátní průkaz, je ale věcí úplně jinou. Grémium, Řídící výbor i Klub kulturních novinářů jej řeší už několik měsíců. Nic neslibujeme, změna k lepšímu v dohledu zatím není, ale mluvilo se o tomto problému i na setkání s ministrem kultury, o němž také píšeme v tomto Mediažurnálu.

Ivana Šuláková ■

Vážení kolegové,

reaguji na článek místopředsedkyně SN ČR Ivany Šulákové, otištěný pod názvem Syndikátní průkaz není bankovní kreditka v Mediažurnálu prosinec 2010. Necháám stranou za vlasů přitažené přirovnání syndikátního průkazu k bankovní kreditce a jdu rovnou k věci.

Ptám se autorky, jak si představuje, že zmíněné instituce (galerie, divadla, koncertní sály apod.) hned na místě a často v chaosu před začátkem akce poznají, že legitimaci předkládá senior či seniorka, která ji používá výhradně k soukromým účelům. Pokud vím, z legitimace samotné nelze nic takového vyčíst. To autorka nezná ve svém okolí žádného novinářského důchodce, který stále ještě nepověsil novinářinu na hřebík? Že třeba pravidelně přispívá do některého z médií, pracuje na nějaké knížce či přednášce, vede nějakou kroniku či z jiného důvodu potřebuje být ve svém oboru stále v obraze? Je to zločin?

Místo, abychom si takových lidí vážili, hovoříme o nich téměř jako o vyžírkách, kteří – kteří co? Kteří se stále zajímají o to, čemu vě-

novali celý život a čeho se nechtějí jen tak vzdát? Je si kolegyně Šuláková tak jistá, že stěžovatelka Danuše Tučková chodí na výstavy jen tak z nudy, nebo se tématu ještě stále věnuje?

A proč Syndikátu záleží na tom, aby i senioři zůstali jeho členy a platili příspěvky? K čemu jim průkazky vlastně slouží? Neměly by se jim přestat vydávat? A hlavně. Kolik v naší republice žije novinářů, kteří za členský příspěvek chtějí jen „slevy, bezplatné vstupy či jiné zvýhodněné služby“? A kdo je eviduje? Je jich opravdu tolik, že to místopředsedkyně SN ČR stojí za takový dehonestující příspěvek? A na závěr: Přečetla si jeho autorka někdy zadní stranu novinářské legitimace?

S pozdravem a přáním všeho dobrého do nového roku celé redakci přeje

Anna Fidlerová

Karlovy Vary ■

Až se tobě bude třásti ruka...

V prosincovém čísle Mediažurnálu 2010 se Ivana Šuláková, místopředsedkyně Syndikátu novinářů ČR, ve svém příspěvku Syndikátní průkaz není bankovní kreditka hezky zhurta obořila na některé členy SN ČR, jmenovitě na kolegyni Danuši Tučkovou, kvůli jejich údajné snaze využít členského průkazu Syndikátu coby vstupenky na některé (nejmě kulturní) akce.

Čtě nechtě text vyznívá zejména proti novinářům-seniorům a volným novinářům, nad nimiž už neroztahují svá ochranná křídla určité redakce. (Členové redakcí mají redakční průkazky, které jim zpravidla bohatě postačí, takže mnohdy po těch syndikátních ani moc nebaží.) A jak je ныčko v kraji zvykem, použila zmíněná autorka hned v úvodu článku silný kalibr: to v takové Nevadské poušti vezmete svůj žeton, strčíte ho třeba nějakému tomu jednorukému banditovi a třeba vyhrajete peníze. Ale takhle Syndikát novinářů ČR rozhodně nefunguje! Nenene! (Jako by snad právě o tomhle bylo třeba někoho ze

Syndikátu přesvědčovat: novináře, který si myslí, že Syndikát je pro členy dojná kráva, asi ne najdete ani na Senovážném náměstí v pravé poledne a s lucernou.) Navíc si paní místopředsedkyně zahrála tak trochu na jasnovidku: z jejího textu vlastně vyplývá, že vychází z předpokladu (bohužel mylného), že co novinář-senior, jenž se dere pod záštitou syndikátního průkazu třeba na výstavu, to člověk, jenž tuto návštěvu nepotřebuje k výkonu svého povolání.

Jenže případů, kdy senior využije průkazu Syndikátu výhradně k soukromým účelům, myslím, moc nebude – včetně případů, kdy třeba tzv. aktivní ekonomický redaktor navštíví neslužebně výstavu impresionistů. Neboť přece existuje možnost, že dotčený novinář o svém zážitku z výstavy dříve či později někam napíše. A když ne článek, možná mu to pomůže při psaní dokonce nějaké publikace, kterou by pak mohl vydat třeba právě Syndikát... Anebo to prostě „jen“ pomůže k rozšíření jeho obzoru, čehož lze využít i při psaní článku zaměřeného jiným směrem...

Při čtení článku pí místo předsedkyně mi ovšem běhal mráz po zádech, když jsem si uvědomil, že brněnský Klub novinářů-seniorů pořádá pro své členy hromadné návštěvy i různých kulturních akcí: to by měl každý z nich od nynějška vždy něco napsat? Zatím tak zpravidla činil jen jeden, ale zmíněný kolektiv by se mohl pokusit o kolektivní článek, aby bylo předstávám pí místopředsedkyně učiněno zadosť! Doufám jen, že alespoň v tomto případě nehrozí něco

jako volání hloupého a neomaleného hesla Přemluv bábu, přemluv dědu – novináře-senior, aby na výstavu nechodili!

I. Šuláková bohužel nahrála všem těm hlusvisihákům či kerberům, kterým novinářský průkaz nestačí (zpravidla jen kvůli pocitu vlastní důležitosti) a kteří chtějí ještě průkazky a potvrzení od svého vedení, od vedení vedení, ba nejlépe i od nějakého ministerstva...

Právě to je problém, který by měl Syndikát zásadně řešit, protože se navíc někdy týká i tzv. aktivních novinářů, oblast, v níž by měl svým členům pomáhat, nikoli na ně podezřívavě hledět! Ostatně – v redakční poznámce, která následuje po článku I. Šulákové, je o tom našťásti zmínka, potvrzující, že vedení SNČR si je tohoto problému vědomo a řeší ho. Vím přitom nejen ze svých zkušeností, že v zahraničí téměř

vždy novinářský průkaz respektují, aniž by jeho držitele a priori podezírali ze snahy jen vidět něco zadarmo. (A běžně to nemusí být ani průkaz mezinárodní!)

A paní Šuláková, ruku na srdce, snad vám ještě nezkaženělo: bylo by opravdu něco tak strašného, kdyby se Syndikát stavěl tolerantně dokonce i k těm novinářům-seniorům, kteří syndikátního průkazu skutečně jen využijí k návštěvě kulturní akce, byť mnohdy jen proto, že jim to ve stáří pomáhá, že na takové výdaje je jejich důchod zpravidla krátký, že třeba už nemají možnost někam přispívat, ač by pravděpodobně rádi, že jinak je jim průkaz Syndikátu nanic, a přesto za něj rádi zaplatí, protože to přispívá k pocitu sounáležitosti s novinářskou obcí a protože jde o výraz snahy vyjadřovat se

kteřá mne potěšila. Dovoluji si jen upozornit na okolnost, která – dle mých zkušeností – s textem souvisí.

Jsem aktivní (byť volná) novinářka, od níž si média články o kultuře i objednávají. Musím filmová či divadelní představení, koncerty, prezentace tedy vidět/zažít, abych mohla napsat objektivní text, což je, podle mne, profesionální přístup. Nevýjde-li mi účast například na vernisáži výstavy, pak ji chci později vidět právem bezplatně. A to se týká ve vašem textu té části, s níž nesouhlasím: to již není má soukromá věc (jako dovolená). Chápu však, jak to je v textu myšleno, že na výstavě neaktivní novináře nelze automaticky a vždy pouštět zdarma.

Jde mi o věc sice poněkud jinou, přesto však úzce související se vstupem. Pořadatelé akcí, na něž sami pošlou pozvánku, mne při vstupu často tzv. „lustrují“: v praxi se musím prokazovat pozváním, dohadovat se (dokonce někdy i o vstupném), dokazovat a prokazovat, že se jedná o mne a ne o jiného novináře. **Trapné a nedůstojné! – Proč?**

Jsem u jádra věci: **protože po vstupu spatřím na místě tzv. Pražskou = Holubí letku (její většinu či celou).** Pokaždé mne napadne otázka: **Je novinářská věrohodnost a aktivita členů H. L. při vstupech na akce prověřována stejně jako u ostatních novinářů, členů SN?**

Od určité doby si o tom dovoluji velmi vážně pochybovat. Pominu-li okolnost, že neodvádějí médiím práci svými články či rozhovory, šoty apod. jako aktivní novináři, kteří na místě právem žádají materiály a občerství se, je jejich vlastní aktivita na těchto akcích

neuvěřitelná, až přechází zrak. Jsou dnes více organizovaní a agresivní. A pořadatelské instituce si s nimi proto neumějí poradit. Setkávám se s tím, že pro tyto jejich vlastnosti jsme pořadatelé leckdy tzv. házení do jednoho pytle s jejich členy.

Jako člence Syndikátu novinářů ČR a aktivní novinářce mi proto jednání H. L., v jejíž nynější větší agresivnosti cítím i nebezpečí, i jednání ze strany pořadatelů prostě jedno není. A být ani nemůže.

Dávám k vaší laskavé úvaze, zda by Syndikát novinářů ČR nemohl projednat a i do praxe aplikovat určité opatření (sama nyní nevím, jaké), jež by řádné novináře, členy SN ochránilo proti ostudnému chování H. L. i proti lustracím pořadatelů a organizací.

Olga Szymanská

ALE JA' SE NEPTA'M, Z KTERÝCH JSTE NOVIN, JA' SE PTÁ'M, PRO KOHO PÍŠETE?!?

Kresba Břetislav Kovařík

i ve vyšším věku ke společenskému dění? Neb takový už holt je náš novinářský lid – najmé seniorského věku. Že po hlasu seniorů není právě shánka, je jiná věc, i když mnohdy je to škoda.

Inu – v mládí si málokdo z nás připustil pravdivost verše našeho básnického klasika: „Až se tobě bude trásti ruka...“ Namísto slov „korýtko ti synek udělá“, bychom dnes (věřím, že zatím) mohli doplnit: „syndikátní průkaz schovej pod polštář...“

Jan Mervart

Vážení přátelé,

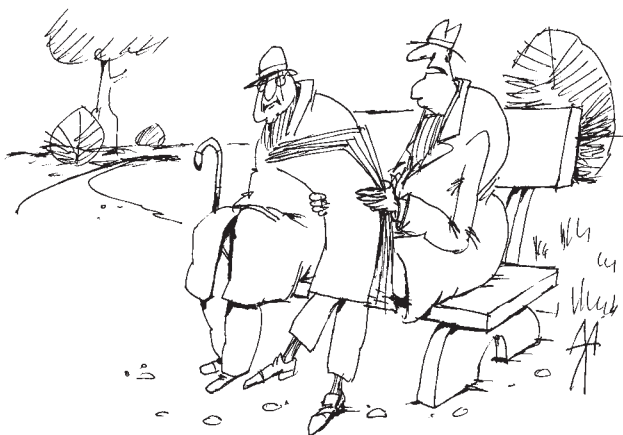
reagují na text z Mediažurnálu (prosinec 2010) *Syndikátní průkaz není bankovní kreditka*, s nímž souhlasím pouze zčásti, a na *Poznámku*,

Žurnalistický slovník 2011

Ukázky pojmů, které nejsou běžně používány ani známé z *Praktické encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace* (LIBRI 2007, dotisk 2010).

cross promotion (angl. = křížová podpora, křížová reklama) – termín označuje propojování a doplňování médií, jejich vzájemné propagování a prodávání jak žurnalistických, tak nežurnalistických (např. reklamních) produktů. Například jeden časopis upozorňuje na druhý stejného majitele. **bo**

infotainment [infotejment] – (výraz, který vznikl spojením angl. slov *information* = informace a *entertainment* = zábava) – označení, které se používá pro zpravodajské relace, kde tzv. zajímavost vytlačuje užitečnost informace pro občana. Zpravodajská část totiž zdůrazňuje co nejužší spjatost s probíhající událostí (včetně přímých vstupů a přenosu autentických zážitků, oslovování politiků v parlamentu nebo takzvaných očitých svědků na místě události) a důraz spočívá na personalizaci události i jejího moderování, kdy moderující jako výrazná osobnost s typickými vlastnostmi jakoby osobně rozmlouvá s divákem a je přitom v kontaktu s kolegou nebo kolegy v terénu. Zároveň je sdělení co nejstručnější a nejjednodušší, s důrazem na zábavu, rozptýlení, a nikoli společenskou relevantnost informace. Někdy dokonce dochází až ke směřování reality a fikce, záměrnému zasahování do informace, aby byla přitažlivější, přednost dostávají senzace, katastrofy, zločiny, to vše spojováno odlehčeným komentováním moderátorů a redaktorů. Tomuto jinému pojetí je přizpůsobeno i zařízení studia, použití grafiky, snímání, střihů i ozvučení. Tento typ směřování dvou rozdílných přístupů používají zejména komerční stanice, ať už televizní, kde *infotainment* vznikl, nebo stanice rozhlasové. V modifikované podobě se *infotainment* přenesl i do médií tištěných, především tzv. bulvárních. **bo**

JA' DAVAT' PŘEDNOST TRADIČNÍM NOVINÁM.
DO DISPLEJE POLOBOTKY PŘECI JENOM NEZABAUŠ!

Kresba Břetislav Kovařík

podcasting – termín vznikl spojením slova *iPod* (přehrávač firmy Apple) a *broadcasting* (vysílání). Jde o způsob šíření zvukových souborů z internetu do mobilních hudebních přehrávačů. *Podcasting* umožňuje, aby posluchač mohl poslouchat program, kdy chce, nezávisle na původním odvysílání v rozhlase. Jednoduché vytvoření *podcastingu* též umožňuje jednotlivcům-amatérům snadné šíření vlastních „rozhlasových pořadů“. Podcast značí buď *podcasting*, nebo konkrétní obsah *podcastingu*. Autor *podcastu* bývá nazýván *podcaster*. Autor nahraje zvukový soubor na internet a odkaz na něj nabídne posluchačům v *RSS* kanálu. Posluchač přidá adresu tohoto kanálu do své specializované *RSS* čtečky (též *podcatcher*), která průběžně kontroluje, zda se ve *feedu* neobjevil odkaz na nový *podcast*. Kdykoli uživatel připojí svůj hudební přehrávač k internetu, čtečka zvukové soubory automaticky nahraje do přehrávače. *Podcasting* se v poslední době používá i pro přenos audiovizuálních souborů, pro což se též objevují alternativní názvy jako *videocast*. Existují i alternativní názvy, které se chtějí vyhnout slovu „pod“. Přehrávač *iPod* je sice

často synonymem pro kapesní hudební přehrávač, ale *podcasting* lze použít i pro jiné přehrávače, tudíž je pojem mírně matoucí. Jako alternativní pojmenování se objevují slova *rsscasting*, *audiocasting*, *blogcasting*... Obsahem *podcastu* může být hudba, konkrétní rozhlasový pořad, nebo je to materiál, který autor nebo profesionální moderátor namluvil a převedl do MP3. Často jde o zvukový deník, podobný jako psaný blog. Poslouchání zápisku je zajímavé tím, že recipient slyší skutečný hlas autora textu. Autor může též využít automatickou čtečku, která text předčítá nebo ho převádí do zvukové podoby. Z českých rádií *podcasting* umožňuje Český rozhlas, Evropa 2 či Expresradio. Tvorbu *podcastů* podporují též publikační nástroje pro tvorbu blogů, jako je *bloguje.cz* či *brouzdej.cz*. *Podcasting* není vždy nutné používat jen k poslechu *podcastů* v hudebním přehrávači. Audio soubory lze stáhnout na počítač a poslouchat je na něm. *Podcasting* začal vznikat kolem r. 2000. Zlomový byl rok 2004 – vzniklo slovo *podcasting* (prvně jej použil Ben Hammersley 12. února 2004 v deníku *The Guardian*) a moderátor televizních hudebních pořadů Adam Curry inicioval vznik prvního úspěšného *podcatcheru* *iPodder*. **aj**

RSS – soubor napsaný ve značkovacím jazyce XML umístěný na internetu a sloužící ke sdílení obsahu. Obsahuje základní informace o (většinou) článku: URL (tj. internetovou adresu) článku, jeho titulek a perex, resp. začátek textu (případně i celý text). Zkratka *RSS* má tři vysvětlení. Nejčastější je *Really Simple Syndication*, dále *Rich Site Summary* a *RDF Site Summary*. Pokud čtenář objeví nový zajímavý internetový periodický zdroj informací, přidá si adresu *RSS* (na webu je anoncována ikonkou či slovy „*RSS*“ nebo „*XML*“; stejně tak soubor obvykle končí koncovkou *.rss* či *.xml*) do speciálního programu či webové služby, tzv. *RSS* čtečky. Tato čtečka pak v pravidelných intervalech kontroluje zmíněný *RSS* soubor a zjišťuje, zda se v něm neobjevila nová položka. Pokud se tak stane, uživateli se ve čtečce zjeví titulek nového článku a začátek textu. Pokud čtenáře zaujme a klikne na titulek, dostane se přímo k tomuto článku. Nemusí tak pravidelně sledovat, zda se v oblíbených médiích objevil nový text. Nové titulky „samy chodí“ za ním. Viz *podcasting*. Příkladem webové čtečky je *Bloglines.com*, příkladem programu je *RSS Point* (*rsspoint.net*). *RSS* využívají i různé „zpravodajské agregátory“, tj. stránky, jež seskupují nové titulky z různých zdrojů. Příkladem *RSS* agregátoru je v ČR web *pravednes.cz*. Pro *RSS* soubor se používají i názvy *RSS kanál*, *RSS feed*, *feed*, *web feed*. *RSS* není jednotný standard: objevuje se v několika verzích (od *RSS 0.9* z roku 1999 po *RSS 2.0*) a existují i konkurenční standard pro syndikaci obsahu *Atom*. **aj**

Čeští fotoreportéři – obrazový seriál Mediažurnálu

Jovan Dezort

„V deseti letech se mi poprvé dostala do ruky otcova leica s důvěrou, že ji nerozbiju. O tři roky později jsem zážil štěstím při udělení ceny ve školní fotografické soutěži. V tu dobu už by mi nikdo nerozmluvil rozhodnutí stát se fotografem. Vypadal jsem jako chodící fotoaparát, s obličejem věčně schovaným za neuvěřitelnými skly, přes která se dalo pozorovat a zachycovat dění kolem. V roce 1953 mě přijali na Střední průmyslovou školu grafickou v Praze na obor fotografie. Měl jsem vlastní rolleiflex a snahu být všude,“ vzpomíná fotoreportér Jovan Dezort (* 1934, člen Syndikátu novinářů ČR a Asociace profesionálních fotografů ČR).

Bohatou zkušenost s reportážní fotografií získal v letech 1960 až 1975, když pracoval jako redaktor-fotoreportér v ČTK. Touha pořizovat nejen agenturní momentky, ale ucelené reportáže ho přivedla do týdeníku Vlasta (1975–1981), následně do Světa práce. Od roku 1984 pracuje jako fotograf ve svobodném povolání. Okruh své činnosti rozšířil na užitou, módní a reklamní fotografii včetně záběrů pro kalendáře a pohlednice z různých měst naší republiky.

Charakteristickým rysem jeho snímků vždy byla přirozenost a bezprostřednost při zachycování života lidí, což mu vyneslo řadu cen a uznání v domácích i mezinárodních soutěžích, například Zlatou pečeť na World Press Photo v Haagu (1970) a cenu v mezinárodní soutěži Puls planety (1970). Mimořádným úspěchem byla Hlavní cena v celosvětové soutěži MON Mír Vietnamu (1973) za soubor fotografií pořízených v této zemi v době války.

K jeho zálibám patří fotografování kulturních událostí a osobností. V ČTK začal pravidelně fotografovat mj. hudební festival Pražské jaro (zachytil průběh 25 ročníků) a jaz-

Doba, kdy po Karlově mostě ještě jezdila auta... (60. léta)

zové festivaly. Pro Čs. rozhlas zdokumentoval 30 ročníků mezinárodní hudební soutěže Concertino Praga. Ve svém archivu má mnoho slavných osobností (Karajan, Richter, Oistrach, Armstrong, Fitzgeraldová, Piaf, Bécaud, Suk, Hudeček, Werich, Suchý, Šlitř, Sudek, Fialka, Zrzavý, Pierre Brice, Cardinalová, Sartre aj.). Měl několik samostatných výstav. Průřez jeho celoživotním dílem mohli návštěvníci vidět v Praze v Komorní galerii Josefa Sudka (2007) a v Galerii PRE (2009).

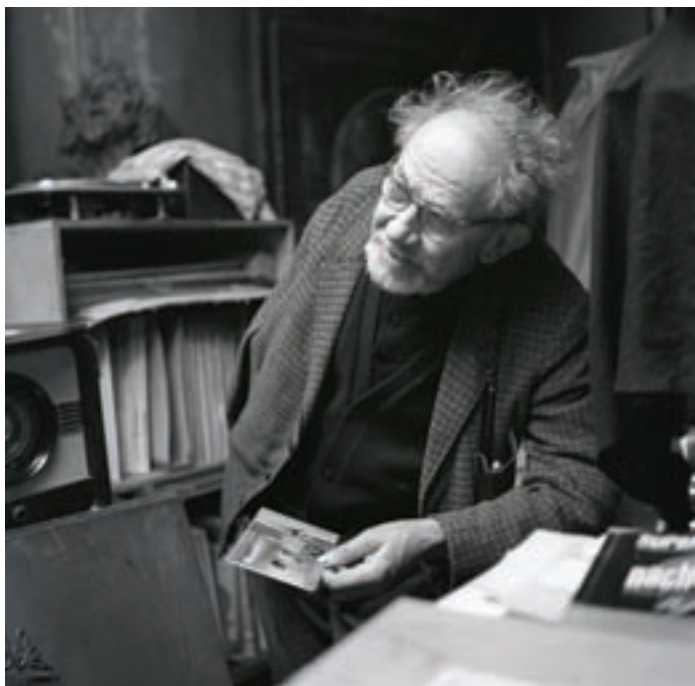
Stále uznává kvalitu klasických fotoaparátů, ale nevyhýbá se ani digitálu a počítačovému zpracování. Za své krédo si zvolil Churchillův výrok: „V mém věku si už nemohu dovolit, abych se cítil špatně.“ V tomto duchu žije, zpracovává svůj nekonečný fotoarchiv a stále chodí s aparátem. S jeho snímky se dodnes setkáváme v řadě časopisů, novin a dalších médií.

Připravil

Miroslav Hucek ■

Valentina Kameniková při koncertě v Rudolfinu (70. léta)

Josef Sudek ve svém ateliéru (50. léta)

Nepojízdný trolejbus na Jungmannově náměstí v Praze (60. léta)

„Vypadá nějak jinak,“ diví se čínský chlapec nad tím z Evropy. Peking (1968)

Václav Hudeček při svém prvním vystoupení na Pražském jaru ve Smetanově síni Obecního domu (1968)

Vietnamská bojovnice (1968)

Eva Urbanová a Zdeněk Troška ve Státní opeře Praha na TK k nastudování Rusalky (2005)